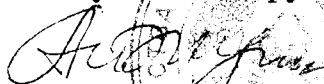

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне па гуманітарнай адукацыі

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь

А. І. Жук
11.12.2012

Рэгістрацыйны № 18-Д. 2381 тшп.

ГІСТОРЫЯ СЛАВЯНСКІХ ЛІТАРАТУР

Тыпавая вучэбная праграма
для ўстаноў вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці
1-21 05 04 «Славянская філалогія»

УЗГОДНЕНА

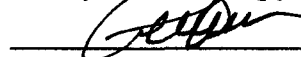
Старшыня Вучэбна-метадычнага
аб'яднання па гуманітарнай адукацыі

12.04.2012

УЗГОДНЕНА

Начальнік Упраўлення вышэйшай
і сярэдняй спецыяльнай адукацыі
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь

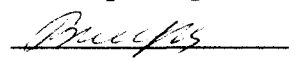

11.12.2012

Прарэктар па вучэбнай і
выхаваўчай рабоце

Дзяржаўнай установы адукацыі
«Рэспубліканскі інстытут
вышэйшай школы»

В.І. Шупляк

Эксперт-нормакантралёр

26.10.12

Мінск 2012

СКЛАДАЛЬНІКІ:

І.А.Чарота – загадчык кафедры славянскіх літаратур філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктар філалагічных навук, прафесар;

А.У.Вострыкава -- дацэнт кафедры славянскіх літаратур філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

Т. В. Кабржыцкая – дацэнт кафедры славянскіх літаратур філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

М.М. Хмяльніцкі – дацэнт кафедры славянскіх літаратур філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

С.М.Дварэцкая – выкладчык кафедры славянскіх літаратур філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

С.С.Лаўшук, доктар філалагічных навук, прафесар, галоўны навуковы супрацоўнік дзяржаўнай навуковай установы “Інстытут мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы НАН Беларусі;

кафедра беларускай літаратуры ўстановы адукацыі “Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф.Скарыны”.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ё ЯКАСЦІ ТЫПАВОЙ:

кафедрай славянскіх літаратур філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, пратакол № 6 ад 10 лютага 2012 г.;

навукова-метадычным саветам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, пратакол №4 ад 30 сакавіка 2012 г.;

навукова-метадычным саветам па філалагічных спецыяльнасцях Вучэбна-метадычнага аб'яднання па гуманітарнай адукацыі, пратакол № 4 ад 14 сакавіка 2012 г.

І.ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Курс “Гісторыя славянскіх літаратур” разлічаны на студэнтаў, якія навучаюцца па спецыяльнасці 1-21 05 04 “Славянская філалогія”. Ён можа чытацца асобнымі часткамі ў якасці спецыяльнага курса і як частка асноўнага курса па гісторыі замежнай літаратуры адпаведнага перыяду, а таксама ўваходзіць у склад інтэгральнага курса па гісторыі сусветнай літаратуры. Адначасова прапанаваная дысцыпліна можа зацікавіць студэнтаў іншых спецыяльнасцяў, аспірантаў, магістрантаў і выкладчыкаў, больш шырокае кола чытачоў увогуле. Гісторыя нацыянальнай літаратуры, якая з’яўляецца асноўнай спецыяльнасцю, не вывучаецца ў межах прапанаванай дысцыпліны.

Мэта прапанаванага курса – даць агульнае ўяўленне пра славянскую літаратурную супольнасць, асноўныя асаблівасці і з’явы літаратурных працэсаў розных славянскіх краін ад вытокаў, запачаткавання прыгожага пісьменства да сучаснасці ў кантэксце агульнага развіцця культуры, гісторыі, грамадскага жыцця славян.

Ставіцца **задача** пашырыць уяўленні студэнтаў пра “славянскую ўзаемнасць”, іх літаратуразнаўчы досвед, практычныя ўменні і навыкі па шматаспектным аналізе літаратурных твораў.

Спосаб падачы вучэбнага матэрыяла прадугледжвае характарыстыку літаратурных тэндэнцый і твораў у шырокім культурным, гістарычным і літаратурным кантэксце. Пазначаюцца вектары магчымага параўнальнага аналізу з беларускай, рускай, іншаславянскімі і еўрапейскімі літаратурамі.

Прапанаваны курс звязаны з наступнымі дысцыплінамі: “Гісторыя замежнай літаратуры”, “Гісторыя сусветнай літаратуры”, “Гісторыя славянскай літаратурнай крытыкі”.

У выніку праходжання курса “Гісторыя славянскіх літаратур” **студэнты павінны ведаць:**

- асаблівасці фарміравання і эвалюцыі славянскай літаратурнай супольнасці;
- агульныя тэндэнцыі і важнейшыя перыяды развіцця славянскіх літаратур;
- заканамернасці розных перыядаў, іх ідэйна-мастацкія характарыстыкі;
- нацыянальную спецыфіку гісторыі і эвалюцыі кожнай славянскай літаратуры;
- галоўныя кірункі і літаратурныя плыні ў гісторыі розных літаратур славянскага свету;
- спадчыну значнейшых прадстаўнікоў кожнай нацыянальнай літаратуры;
- адметнасць творчасці найбольш вядомых пісьменнікаў-славян.

Студэнты павінны ўмець:

- уяўляць нацыянальны літаратуры як сістэмы;
- вызначаць тыпалагічныя і ўнікальныя асаблівасці кожнай нацыянальнай літаратуры;
- выяўляць прыкметы кожнага перыяду развіцця;
- аналізаваць канкрэтныя мастацкія творы;
- знаходзіць блізкія альбо кантрастныя па змесце і форме літаратурныя з’явы;
- распазнаваць адметнасці мастацкіх кірункаў, стыляў, школ;
- азначаць прыкметы розных творчых метадаў;
- вылучаць агульнае і адметнае ў развіцці розных славянскіх літаратур;
- параўноўваць літаратурныя з’явы і мастацкія творы з улікам іх ідэйнай, эстэтычнай вартасці, разнастайнасці тэматыкі, жанрава-стылёвых асаблівасцей, вобразна-выяўленчых сродкаў;
- аналізаваць творчасць усіх значных пісьменнікаў;
- акрэсліваць заканамернасці сувязей і ўспрыняцце іншаславянскіх аўтараў у нашай краіне.

Формы і метады, якія ўжываюцца ў вучэбным працэсе:

- тэарэтыка-інфармацыйныя метады навучання;
- праблемнае навучанне (даследчыцкія метады, праблемны выклад матэрыялу);
- камунікатыўныя тэхналогіі, заснаваныя на актыўных формах і метадах навучання (дыскусія, круглы стол, даклад альбо паведамленне);
- гульнявыя тэхналогіі (ралявыя гульні).

Грунтоўны спіс асноўнай і дадатковай літаратуры дае магчымасць студэнтам самастойна вывучаць пэўныя тэмы, розныя інтэрпрэтацыі твораў у літаратурнай крытыцы, схіляе да сталай метадалагічнай рэфлексіі і творчага падыходу ў разглядзе таго ці іншага пытання.

Агульная колькасць гадзін, якая даецца на вывучэнне дысцыпліны "Гісторыя славянскіх літаратур" згодна з тыпавым вучэбным планам, складае 156 гадзін. Прыкладнае размеркаванне гадзін па відах заняткаў: лекцый - 46 гадзін, семінарскіх заняткаў - 22 гадзіны. Агульная колькасць аўдыторных гадзін: 68.

II. Прыкладны тэматычны план

Раздел	Колькасць лекцый (гадзіны)	Колькасць семінарскіх заняткаў (гадзіны)	Усяго (гадзіны)
1. Асноўныя тэндэнцыі развіцця славянскіх літаратур ад старажытнасці да сучаснасці.	12	2	14
2. Асаблівасці развіцця асобных славянскіх літаратур	24	2	26
2.1. Гісторыя балгарскай літаратуры	4		4
2.2. Гісторыя польскай літаратуры	4	2	6
2.3. Гісторыя сербскай літаратуры	4		4
2.4. Гісторыя славацкай літаратуры	4		4
2.5. Гісторыя ўкраінскай літаратуры	4		4
2.6. Гісторыя чэшскай літаратуры	4		4
3. Творчасць найбольш слынных славянскіх пісьменнікаў.	10	18	28
Усяго	46	22	68

III. ЗМЕСТ

Асноўныя тэндэнцыі развіцця славянскіх літаратур ад старажытнасці да сучаснасці.

Узнікненне славянскай пісьменнасці. Дзейнасць Кірылы і Мефодыя. Стварэнне славянскай літаратурнай мовы як сакральнай. Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у IX-XV стагоддях. Гістарычныя ўмовы развіцця. Ускладненне сацыяльнай структуры, узнікненне першых славянскіх дзяржаў. Становішча ў краінах візантыйскага культурнага кола. Лёс славянскай пісьменнасці ў розных славянскіх краінах (Старажытначэшская дзяржава, Першае Балгарскае царства).

Літаратура Вялікай Маравіі. Перакладная літаратура. Арыгінальная літаратура. Складанасць культурнай сітуацыі ў Вялікай Маравіі. Узаемадзеянне лацінскіх і візантыйскіх традыцый. Першыя славянскія пропаведзі. Першы помнік славянскай паэзіі “Проглас”. Яго мастацкія адметнасці. Жыцці Кірыла і Мефодыя. Архітэктоніка, мастацкая палітра. Параўнанне з візантыйскімі агіяграфічнымі тэкстамі. Абарона славянскай пісьменнай традыцыі.

Старажытначэшская дзяржава як пераемнік Вялікай маравіі ў цэнтральнай Еўропе. Творы чэшскіх кніжнікаў (перакладныя і арыгінальныя) ў харвацкіх і старажытнарускіх спісах. “Легенда Крысціяна”. Сазаўскі манастыр як цэнтр славянскай пісьменнасці ў Чэхіі. Дзейнасць вучняў Кірыла і Мефодыя ў Балгарыі, распаўсюджанне глагалічнай пісьменнасці. Першае Балгарскае царства ў канцы IX-пачатку X ст. як галоўны цэнтр развіцця славянскай пісьменнай традыцыі. Уздзеянне славянскага поўдня на старажытнарускую пісьмовую традыцыю. Пагаршэнне агульных умоў развіцця нацыянальнай пісьменнай традыцыі пасля візантыйскага заваявання Балгарыі. Спрыяльныя ўмовы для развіцця славянскай пісьменнасці ў сербскіх княствах. Развіццё агіяграфічнай літаратуры заходніх і паўднёвых славян. Узбагачэнне славянскіх літаратур жыццяпісамі, легендамі, пахвальнымі словамі, пропаведзямі, духоўнай і свецкай лірыкай. Стварэнне нацыянальнай славянскай гісторыяграфіі: з’яўленне летапісаў і хронік. Юрыдычная літаратура як складнік славянскай пісьменнасці.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у XV-XVIII стагоддзях. Змена культурных парадыгм. Узаемадзеянне і барацьба старога і новага ў грамадстве і культуры. Падзел на лацінскі свет і свет праваслаўнага славянства. Адраджэнне і барока ў лацінаарыентаваным свеце. Існаванне дзвюх тыпалагічных ліній. Першая з іх (харваты, палякі): агульнасць з развіццём літаратур раманскіх народаў, адпаведна – развіццё белетрыстыкі, секулярызацыя асобы і эвалюцыя свецкай культуры, існаванне эпаса, лірыкі і драмы, літаратурна-тэарэтычнай думкі, прамыя кантактамі з Італіяй і Францыяй. Другая лінія (чэхі, славакі, славенцы, сербалужычане): аналогіі і сувязі з нямецкамоўнымі літаратурамі, ўздзеянне ідэй пратэстантства,

навуковы, кніжны характар пісьменнасці, цесная пераемнасць Адраджэння і Сярэднявечча.

Лінія развіцця ад “зацягнутага” Сярэднявечча да барока ў праваслаўным славянскім свеце. Спецыфіка ўмоў развіцця праваслаўных літаратур славянскага поўдня. Гістарычныя катаклізмы ў краінах балгар і сербаў. Традыцыяналізм літаратурнай творчасці. Абмежаваныя магчымасці літаратурнай эвалюцыі.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у другой палове XVIII – першай палове XIX стагоддзяў. Фарміраванне нацыянальных літаратур Новага часу. Складаныя ўмовы працякання гэтага працэсу. Цяжар нацыянальнага гнёту ў славянскіх краінах. Цесная сувязь развіцця літаратур заходніх і паўднёвых славян з працэсамі нацыянальнага самасцверджання і вызваленчай барацьбы. Уплыў ідэй асветніцтва, пафасу класіцызма і пошукаў рамантыкаў. Фарміраванне нацыянальных літаратурных моў, новых інстытутаў літаратурнага жыцця (выдавецтваў, часопісаў, бібліятэк, тэатраў, чытален). Утварэнне сістэмы літаратуры Новага часу з характэрным комплексам жанраў і форм (акрамя польскай літаратуры, дзе гэта адбылося раней).

Асаблівасці пазначаных працэсаў у розных нацыянальных славянскіх літаратурах. Існаванне моцнага і ўплывовага слоя шляхты і арыстакратыі ў Польшчы, традыцыі высокай адукаванасці і элітарнай культуры. Пэўная роля арыстакратыі ў Харватыі. Рэгіянальна-патрыятычная пазіцыя чэшскай шляхты і амаль поўная адсутнасць цікавасці да нацыянальнага жыцця краіны. У Балгарыі і Сербіі арыстакратыя не склалася ўвогуле з-за іншаземнага прыгнёту. Адсюль - - уплыў сацыяльных нізоў, народнага светабачання і фальклора. Вылучэнне двух асноўных шляхоў развіцця. Адзін з іх дакладна ўвасобіўся ў літаратуры Польшчы. Прыкладам другога з’яўляецца Балгарыя. Поўнае праходжанне літаратурай Польшчы класічнага цыкла культурна-гістарычных эпох і стадыі еўрапейскага літаратурнага працэсу. Існаванне шматстайных літаратурных форм і стыляў. Развіццё на польскай глебе класіцызму, сентыменталізму, з’яўленне рэалістычных апісанняў, перадрамантычныя веянні. Польскі рамантызм як адна з вяршынь сусветнай літаратуры. Персаніфікаванасць польскага літаратурнага працэсу (А. Міцкевіч, Ю. Славацкі, З. Красіньскі). Інтэнсіўнасць праяўлення індывідуальна-творчага пачатку. Сцверджанне каштоўнасці чалавечай асобы ў творчасці Я. Каханоўскага. Эўрыстычная актыўнасць літаратуры Новага часу.

Заняпад мовы балгар, чэхаў, славенцаў. Спецыфічны характар літаратуры. Парушанасць класічнай парадыгмы развіцця літаратуры. “Сцягнутая” форма літаратурнага працэсу. Адначасовае праяўленне рыс Сярэднявечча, барока, класіцызма, сентыменталізма і рамантычнага мыслення. Суіснаванне і ўзаемапранікненне архаічных і сучасных форм. Напрыклад, зварот да агіяграфічных жанраў у балгарскай літаратуры XVIII-XIX стагоддзяў. Асэнсаванне моўнай, гістарычнай, этнакультурнай самабытнасці. Сінтэз культурна-гістарычных традыцый і каштоўнасцей, спадчыны нацыянальнай пісьменнасці, гістарычных ведаў, фальклора. Рапаўсюджванне ў чэхаў і

славакаў ідэй славянафільства, ідэй “славянскай ўзаемнасці”. Выражэнне гэтай ідэі ў трактатах і мастацкіх творах славака Я.Колара.

Працэс кадыфікацыі літаратурных славянскіх моў. Філалагічны характар Нацыянальнага Адраджэння ў многіх славянскіх краінах. Інтэнсіўнае развіццё славянскага мовазнаўства. Цікавасць да іншых славянскіх моў. Складванне гістарызма мастацкага мыслення ў славянскіх краінах, асэнсаванне пераемнасці гістарычнага быцця нацыі. Інтэнсіўны ўваход у літаратуру гістарычнага матэрыялу, рост цікавасці да айчыннай старажытнасці, да падзей барацьбы супраць іншаземных захопнікаў. Зварот славянскіх пісьменнікаў да сюжэтаў з летапісаў, гістарычных хронік, легенд і паданняў. Цікавасць да фальклора і асабліва жанра народнай песні (Ф.Л.Чалакоўскі, К.Эрбен, Я.Колар, С.Враз).

Рух ад асветніцкага тыпа свядомасці да перадрамантычнага складу мыслення і рамантызму. Уплыў на славянскія літаратуры французкага асветніцтва. Узнікненне ў заходніх і паўднёвых славян “маціц” — нацыянальных выдавецкіх і культурна-асветніцкіх цэнтраў.

Моцна выражаны народна-калектывісцкі пачатак рамантычнага мыслення ў славянскіх літаратурах. Прысутнасць тэмы радзімы. Матывы расчаравання, трагізма.

З’яўленне ў 40-я гг. XIX ст. ў літаратурах заходніх і паўднёвых славян першых рэалістычных тэндэнцый.

Паглыбленасць у філасофскую праблематыку польскай літаратуры. Распрацоўка на польскай глебе жанраў рамантычнай драмы і рамантычнай паэмы. Навуковы характар літаратурных пошукаў чэшскай літаратуры. Развіццё трактатнай і прапаведніцкай кніжнасці ў балгар.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у другой палове XIX стагоддзя. Завяршэнне працэсаў нацыянальнага адраджэння. Рамантычны тып мастацкага мыслення з упывам дыдактыка-выхавальніцкіх традыцый асветніцтва і сентыменталізму. Рост рэалістычных тэндэнцый у славянскіх літаратурах. Уплыў пазітывізму на польскую літаратуру. Сусветнае прызнанне польскіх рэалістаў: Э.Ажэшкі, Б.Пруса, Г.Сенкевіча, М.Кананіцкай. Суіснаванне ў многіх славянскіх літаратурах (Сербія, Славакія, Чэхія і інш.) рамантычных і рэалістычных форм. Вылучэнне ў Балгарыі мастацкага тыпу творчасці з сінкрэтычнай пісьменнасці, дзе дамінавалі пазнавальна-павучальныя жанры. Уплыў на славянскі рэалізм рускага рамана. Вялікая роля літаратурнай крытыкі ў культурным жыцці славянскіх краін гэтага часу. Рост аналітычнага кампаненту ў мастацкім мысленні. Развіццё прозы, якая пачала займаць першыя пазіцыі ў літаратурным славянскім працэсе, папулярнасць нарысавай літаратуры. Фарміраванне сацыяльна-бытавых і сацыяльна-псіхалагічных жанраў, сярод якіх аўтарытэт набывае раман. З’яўленне ў літаратурах заходніх і паўднёвых славян тэмы жыцця сацыяльных нізоў, сялянства, тэмы выраджэння арыстакратыі. Папулярнасць творчасці Э.Ажэшкі, Б.Пруса, Г.Сенкевіча, К.Светлай, Я.Нэруды, Я.Арбеса, Св.Гурбан-Ваянскага, І.Вазава, І.Г.Кавачыча, М.Глішыча, інш. Асобы інтарэс да гістарычнага жанра ў славянскіх літаратурах (А.Ірасэк, Г.Сенкевіч).

Зварот славянскай паэзіі другой паловы XIX стагоддзя да паўсядзённага жыцця. Сінхранізацыя і выраўніванне літаратурнага працэсу славянскіх краін з развітымі еўрапейскімі літаратурамі ў канцы XIX ст.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур на памежжы XIX-XX стагоддзяў. Яскравая адметнасць гэтага перыяду – моцная дыферэнцыраванасць літаратурнага працэсу, суаднясенне розных плыняў не толькі як новага са старым, але і як розных варыянтаў новага. Рост перакладчыцкай справы, выдавецтваў, узроўня адукаванасці славянскага грамадства. Змена сэнсу сувязей з іншымі літаратурамі: яны цяпер стымулююць арыгінальную творчасць, а не выконваюць кампліментарную функцыю. Паралельнае развіццё ў славянскіх літаратурах рэалізма і дэкадансных плыняў і кірункаў. З’яўленне натуралістычных тэндэнцый (К.М. Чапек-Ход, В. Мршцік, А. Шлейгар, У. Рэймант, Г. Запольская, Б. Станкавіч). Актуальнасць для славянскіх пісьменнікаў гістарычнай праблематыкі. Дэідэалізацыя быцця і адпаведнае развіццё ў славян сатыры (Я. Гашак, Ф. Гельнер, С. Махар, Г. Запольская, Я. Есенскі). Узнікненне неакласіцызма як рэакцыі на сімвалісцка-дэкадэнцкае мастацтва ў творчасці Тэра, Л. Стафа і інш.

Паяўленне нацыянальных славянскіх мадэрн. Стракатасць гэтай з’явы. Пошук новых філасофска-эстэтычных арыенціраў, пераасэнсаванне функцыі літаратуры, ўзаемаадносін літаратуры і грамадства, некаторых законаў творчасці. Прынцып індывідуалізма ў славянскіх мадэрнах. Абмежаванне службовых функцый мастацтва. Уплыў на славянскія мадэрны заходнееўрапейскага мадэрнізма.

Узаемадзеянне на памежжы XIX-XX ст. паэзіі і прозы, эпікі і лірыкі, экстравертных і інтравертных пачаткаў, аб’ектыўна-эпічнага і суб’ектыўна-лірычнага. З’яўленне твораў, якія цяжка паддаюцца жанравай класіфікацыі, што сведчыць пра высокі ўзровень развіцця славянскіх літаратур.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у першай палове XX стагоддзя. Развіццё ў перыяд міжваеннага дваццацігоддзя ўсіх літаратур заходніх і паўднёвых славян у свабодных ад іншаземнай улады краінах. Знікненне са славянскіх літаратур тэмы барацьбы з іншаземным прыгнётам. Эстэтычнае павышэнне ўзроўня славянскай славеснасці. Дасягненне сусветнай вядомасці і папулярнасці Я. Гашака і К. Чапека, Б. Нушыча і І. Андрыча, У. Рэйманта і Ч. Мілаша. У 20-30-я гг. XX ст. набірае моц самабытная македонская літаратура.

Вылучэнне ў славянскіх літаратурах акрэсленага часу двух перыядаў: 20-я і 30-я гг. XX ст. Адрозненне праблематыкі і танальнасці творчасці, змены ў літаратурным працэсе.

Узнікненне каталіцкіх літаратурных плыняў у польскай, чэшскай, славацкай, славенскай, харвацкай літаратурах. Зварот пісьменнікаў – каталікоў да традыцый барока, выкарыстанне паэтыкі сімвалізму і экспрэсіянізму.

Знакавая рыса міжваенных дзесяцігоддзяў у славянскіх літаратурах -- фарміраванне рэвалюцыйна-пралетарскіх і авангардных плыняў, з якімі ў розныя перыяды свайго мастацкага шляху былі звязаны многія таленавітыя

пісьменнікі (Бранеўскі, Кручкоўскі, І.Волькер, І.Ольбрахт, Чопіч, Зогавіч і інш.). Арыентацыя на авангард як прага фармальнага аднаўлення мастацтва. Значная роля авангардных плыняў у пераадоленні інэрцыі і “стомленасці” формы ў славянскіх літаратурах.

Міжваенныя дзесяцігоддзі як перыяд самай вялікай натуральнасці і свабоды развіцця славянскіх літаратур.

Развіццё славянскіх літаратур у гады другой сусветнай вайны. Асаблівасці іх развіцця як вынік перадваеннага стану і нацыянальных традыцый кожнай з літаратур, уплыў сучаснымі рэаліямі. Пераасэнсаванне ў славянскіх літаратурах місіі мастацтва, аднаўленне сувязяў літаратуры з фальклорам і класікай, рэдукцыя эксперыментальнай лініі, дэмакратызацыя стылю. Рост ідэялогіі ў літаратурным працэсе.

Параліч легальнай літаратуры ў Польшчы. Праца пісьменнікаў “у стол”, супрацоўніцтва з падпольнымі выданнямі. Удзел сербскіх пісьменнікаў у партызанскім руху. Дэфармацыя літаратурнага працэсу ў Чэхіі і іншых славянскіх краінах.

Інтэнсіўнае развіццё гістарычнай чэшскай, харвацкай, балгарскай, славенскай прозы. Актывізацыя ў балгарскай і славенскай літаратурах сялянскай прозы і твораў на тэмы гарадскога і народнага жыцця. Знікненне са славянскіх літаратур сацыяльна-палітычнага рамана, грамадзянска-публіцыстычнай паэзіі. Пераход паэзіі да алегарычнасці. Зварот да гераічных сюжэтаў і вобразаў з нацыянальнай гісторыі. “Другое нараджэнне” класікаў славянскіх нацыянальных літаратур.

Узнікненне партызанскай літаратуры, цесна звязанай з фальклорам. Нараджэнне сучаснага ваеннага фальклора.

Падзел літаратуры ў гады вайны на легальную, эмігранцкую і падпольную.

Развіццё славянскіх літаратур у другой палове XX стагоддзя. Аднаўленне літаратурнага жыцця ў славянскіх краінах. Шырокі спектр розных ідэйных і мастацкіх тэндэнцый. Спробы адраджэння былыя літаратурныя рухі і групы. Актыўнасць прадстаўнікоў міжваенных рэвалюцыйных рухаў. Плюралізм літаратурнай сітуацыі ў славянскіх краінах. Палітызацыя і ідэалагізацыя мастацтва ў 1948-1956 гг.. Дыктат і панаванне “сацрэалізму”. Пераследванне ідэйнага і эстэтычнага іншадумства. Акцэнтаванне прапагандысцкай функцыі літаратуры. Арыентацыя на “зразумелае” мастацтва ў стылі савецкай літаратуры. Аднатыпнасць сюжэтаў, эмоцый і форм у афіцыйнай літаратуры. Другая палова 60-х гг. XX ст.— час “адлігі” у славянскіх краінах і адпаведна літаратурах. Пашырэнне дыскусій, пошукі і мастацкі эксперымент. Новы імпульс развіцця крытыкі і эстэтычнай думкі. Аўтарытэт заходніх аўтараў. Адмаўленне літаратуры ад уніфармізма, выхад на першы план праблемы чалавечай асобы, перавага наватарскай формы. З’яўленне новых тыпаў рамана, якія яднаюць традыцыйныя і эксперыментальныя прыёмы. Актыўнае развіццё драмы і маладой паэзіі. Сінтэз стыляў, моўнае эксперыментатарства, постмадэрнісцкія з’явы і цікавасць да драмы абсурда. 1968 г. – год пераходу да новага перыяду так званай “нармалізацыі”. Шокавая тэрапія ў славянскіх краінах. Выспяванне ў нетрах таталітарных рэжымаў парасткаў свабоды і

партэсту, якія выліліся ў “пяшчотныя” рэвалюцыі канца 80-х г. ХХ стагоддзя. Існаванне трох плыняў славянскіх літаратур: афіцыйнай, эмігранцкай, падпольнай (літаратура андэграўнда).

Асноўныя тэндэнцыі развіцця польскай, чэшскай, сербскай, украінскай, балгарскай, славацкай, харвацкай, македонскай літаратур праз стагоддзі ад пачатку і да сучаснасці.

Разгляд жыццёвага і творчага шляху знакавых постацей розных славянскіх літаратур.

Асаблівасці развіцця асобных славянскіх літаратур

Гісторыя балгарскай літаратуры:

Уводзіны. Станаўленне і развіццё балгарскай літаратуры.

Перыядызацыя развіцця літаратуры. Гісторыя існавання пісьменства на тэрыторыі Балгарыі. Балгары ў перыяд Сярэднявечча. Хрысціянізацыя Балгарыі.

Старажытная арыгінальная і перакладная літаратура Балгарыі.

Гісторыя ўзнікнення славянскага пісьменства. Багатая мастацкая традыцыя балгар у вуснай і пісьмовай форме. Своеасаблівасць балгарскай кніжнай культуры. Гісторыя станаўлення літаратуры. Перыядызацыя развіцця літаратуры. Дзейнасць святых Кірыла і Мефодзія і іх паслядоўнікаў.

Вусная народная творчасць, балгарскі фальклор.

Тэматычная своеасаблівасць і жанравая спецыфіка балгарскага фальклору. Яго месца сярод фальклору паўднёвых славян, сувязь з культурнай спадчынай іншых народаў.

Развіццё літаратуры Балгарыі ў перыяд 1 і 2 Балгарскага Царства.

«Залаты век» балгарскай літаратуры. З’яўленне новых літаратурных традыцый. Прэслаўская і Ахрыдская духоўныя і кніжныя школы. Іх педагагічная, перакладчаская і літаратурная дзейнасць. Канстанцін Прэслаўскі, Іаан Экзарх, Клімент Ахрыдскі, Чарнарызец Храбр.

Літаратура перыяда Візантыйскага ўладарства (1058 – 1185 гг.).

Балгарская кніжнасць і візантыйская літаратура. Месца літаратуры на славянскай мове у грамадстве. Культурная эміграцыя балгар. Народная і апакрыфічная літаратура. Развіццё літаратуры на грэчаскай мове. «Жыццё Клімента Ахрыдскага» і «Жыццё Іаана Рыльскага» на грэчаскай мове.

Культура і літаратура Балгарыі 13 – 14 стагоддзяў. Даасманскі перыяд.

Узлет культуры і літаратуры ў сувязі з аднаўленнем балгарскай дзяржаўнасці. Кніга як сродак зберажэння нацыянальнай адметнасці. Узнікненне ерэтычных вучэнняў і барацьба з імі. Тырнаўская літаратурная школа. Дзейнасць Еуфімія Тырнаўскага, Кіпрыяна, Грыгорыя Цамблака, Канстанціна Касценечскага. Роля Тырнаўскай школы ў развіцці балканскіх і славянскіх літаратур.

Балгарская літаратура першых стагоддзяў асманскага іга (15 – 18 ст.).

Страта дзяржаўнасці і царкоўнай незалежнасці. Роля праваслаўных манастыроў у справе зберажэння і развіцця балгарскай культуры. Балгарскія кніжнікі 15 ст. : Уладзіслаў Граматык, Дзімітр Кантакузін. Сафійская літаратурная школа 16 – 17 ст. Пісьменнікі Поп Пейо, Мацей Граматык. Тэндэнцыі дэмакратызацыі у літаратуры. Дамаскіны. Дзейнасць Іосіфа Брадатага. Развіцце мастацка-павествавальнай лініі ў літаратуры. Развіцце дакументальнай прозы летапіснага характару. Развіцце мастацтва перакладу, узбагачэнне літаратурных жанраў і стыляў.

Літаратура Нацыянальнага Адраджэння.

Ранняе Адраджэнне (сярэзіна 18 ст. - пачатак 20-х гг. 19 ст.). Дзейнасць Паісія Хілендарскага і Сафронія Врачанскага. Новы тып балгарскага пісьменніка – грамадскага дзеяча, прасветніка. Станаўленне нацыянальнай літаратуры на фоне ўзбуджэння нацыянальна-вызваленчай барацьбы.

Літаратура асветніцкага характару. Пашырэнне свецкай адукацыі. Дзейнасць П.Берана, Н.Рыльскага, Э.Васкідовіча, Н.Базвелі, Р.Паповіча і інш. Першыя балгарскія школы. Першыя балгарскія перыядычныя выданні. Жыцце і дзейнасць Н.Герва – пісьменніка, філолага, грамадскага дзеяча.

Станаўленне нацыянальнай літаратуры (50 – 70-я гг. 19 ст.).

З’яўленне буйных пісьменнікаў – актыўных удзельнікаў палітычнага і культурнага жыцця : П.Р.Славейкаў, Л.Каравэлаў, Х.Боцеў. Балгарскія культурныя цэнтры у Расіі і Румыніі. Балгарскія перыядычныя выданні ў Канстанцінопалі. Павышэнне інтарэсу да вуснай народнай творчасці І.Багорава, Г.Ракоўскага, П.Р.Славейкава. Зборнікі народных песен балгар П.Бяссонава і Л.Каравэлава, С.Веркавіча, Д. і К. Міладзінавых. Значэнне фальклору для развіцця нацыянальнай балгарскай паэзіі і прозы. Праблема мастацкага метада ў літаратуры 50-70 гг. Сумяшчэнне сенсіментальных, сенсіментальна-рамантычных і рэалістычных тэндэнцый.. Роля літаратурных сувязей з рускай і заходнееўрапейскай літаратурамі. Рэвалюцыйна-рамантычная паэзія Д.Чынтулава. Г.Ракоўскі – паэт, публіцыст, Рэвалюцыйны дзеяч. Паэзія Н.Козлева і Р.Жынзіфава. П.Р.Славейкаў – першы буйны балгарскі паэт, грамадскі дзеяч, настаўнік і збіральнік народнай творчасці, перакладчык. Творчы шлях Славейкава ад сенсіментальнай лірыкі да рэалістычнай паэзіі. Станаўленне балгарскай мастацкай прозы у 60-70-я гг. В.Друмеў – празаік і драматург, царкоўны дзеяч. Жыцце і творчасць Л.Каравэлава – буйнога балгарскага празаіка, публіцыста, актывіста нацыянальна-вызваленчай барацьбы. Х.Боцеў – выдатнейшы балгарскі паэт, публіцыст і рэвалюцыянер. Паэзія Х.Боцева. Праблема рамантызму і рэалізму ў паэзіі Боцева. Драматургія Д.Войнікава і В.Друмева.

Літаратура незалежнай Балгарыі.

Літаратура пасля Вызвалення (1878-1918). Балгарскія пісьменнікі ў барацьбе за аб’яднанне балгарскіх земляў. Адлюстраванне нацыянальна-вызваленчай барацьбы балгар у літаратуры. З’яўленне буйных эпічных твораў (І.Вазаў, З.Стаянаў), крытыка сацыяльных адносін і сатыра (І.Вазаў, А.Канстанцінаў, С.Міхайлоўскі). Сялянская тэма ў балгарскай літаратуры (Т.Влайкаў, М.Георгіеў). Жыцце і творчасць выдатнейшага балгарскага пісьменніка новага

часу І.Вазова. Жанравая разнастайнасць творчасці паэта, празаіка, драматурга. Мемуарная літаратура (З.Стаянаў, С.Заімаў, К.Вялічкаў). Мадэрнізм і рэалізм у балгарскай літаратуры ў пачатку 20 ст. Еўрапейзацыя літаратуры. Пенча Славейкаў – паэт, крытык, дзеяч культуры. П.Явараў – адметнейшы балгарскі паэт і драматург. П.Тодараў – празаік, драматург і крытык. Сімвалізм у балгарскай літаратуры. Творчасць Т.Траянава, Э.Попдзімітрава, Л.Стаянава, Х.Ясенава. Рэалізм у літаратуры пачатку 20 ст. Творчасць Еліна Пеліна, Г.Стаматава, К.Хрыстава, А.Страшымірава, Д.Палянава, Г.Кіркава.

Міжваенная літаратура (1918-1944).

Размежаванне літаратурных поглядаў у краіне. Распад сімвалізму. Новыя тэндэнцыі ў рэалістычнай літаратуры. Рэвалюцыйная і антыфашысцкая літаратура 20-х гг. Паэзія Х.Смірненскага. Творчасць Г.Мілева. Проза А.Каралійчава. Далейшае развіццё традыцый рэалістычнай літаратуры (Г.Стаматаў, Г.Райчаў, Й.Йоукаў, К.Канстанцінаў, С.Загарчынаў, К.Петканаў, С.Мінкаў, В.Палянаў, Г.Караславаў, І.Волен, О.Васілеў, Э.Станеў). Разнастайнасць тэм і праблем у літаратуры. Рэвалюцыйная паэзія Н.Вапцарава. Драматургія Й.Йоукава, Р.Стаянава, С.Костава.

Літаратура 1940-1944 гг.

Літаратура Супраціўлення, перыяда барацьбы з фашызмам і партызанскага руху. Маладая паэзія гэтых гадоў. Удаляя дэбюты : А.Вуцімскі, Б.Райнаў, В.Пятроў, А.Гераў, Б.Бажылаў.

Балгарская літаратура 1944-1989 гг.

Новы этап у гісторыі краіны, народа і культуры. Унутраныя этапы развіцця літаратуры. 1944 - 1948 гг. Культурная рэвалюцыя у Балгарыі. Новыя рэаліі і новы герой у літаратуры. Тэма вайны. Паэзія Л.Стаянава, М.Ісаева, Д.Габэ, Д.Авадзія, В.Андрэева, Е.Багранны. Проза Г.Караславава, П.Вежынава, Э.Станева, Драматургія К.Кюляўкава, О.Васілева, К.Зідарава. 1948-1956 гг. Драматызм першых гадоў сацыялістычнага будаўніцтва. Схематызм і лакіроўка рэчаіснасці ў літаратуры. Пospехі гістарычнага рамана-эпапеі 50-х гг. (Д.Дзімаў, Д.Талеў). Паэзія Л.Стаянава, В.Ханчава, Б.Дзімітравай, Б.Райнава. 1956 - 1989 гг. «Красавіцкая адліга». Наватарскі характар літаратуры у галіне тэматыкі і мастацкай формы. «Лірызацыя» прозы 60-х гг. (творчасць К.Калчава, Б.Райнава, Г.Маркава). Пospехі малай прозы 60-х гг. (Й.Радзічкаў, Н.Хайтаў, П.Вежынаў, Д.Фучэджыеў, Г.Маркаў). Проза 70-х гг. Эвалюцыя жанрава-стылявых структур. Проза Д.Фучэджыева, П.Вежынава, І.Давідкава, Г.Мішава, Б.Райнава, В.Мутафчыевай. Проза 80-х гг. Час «застою» і яго адлюстраванне ў літаратуры. Антыдагматычныя кнігі І.Пятрова, Б.Дзімітравай. Новыя з'явы у «малых» жанрах. Аповяданне, навэла, аповесць (Й.Радзічкаў, Б.Біолчаў, Д.Каруджыяў, В.Паскаў). Паэзія перыяду 1956 - 1989 гг. Творчы лес П.Пенева. Грамадзянская паэзія Л.Леўчава, С.Цанева, В.Башава, П.Мацева. Інтэлектуальная паэзія В.Пятрова, В.Ханчава. Лірыка Д.Жоцева, К.Цачава, Х.Фоцева, І.Цанева, К.Донкава, І.Давідкава, «Жаночая» паэзія К.Кавачавай, Е.Йосіфавай. Драматургія 1956-1989 гг. Твочасць у гэтай галіне І.Пейчава, В.Пятрова, І.Радоева, Д.Дзімава, Г.Караславава. Гістарычная драма К.Зідарава,

Н.Русева, Г.Джагаравы. Камедыяграфія С.Страціева. Своеасаблівае драматургіі Ё.Радзічкава.

Балгарская літаратура канца 20 стагоддзя (пасля 1989 г.).

«Лагодная рэвалюцыя» 1989 г. Пачатак новага этапу ў жыцці Балгарыі.

Сацыяльна-палітычныя абставіны ў краіне пасля 1989 г. і іх уплыў на літаратуру. Адмаўленне ад прынцыпаў сацыялістычнага рэалізму ў літаратуры. Новыя тэндэнцыі ў мастацкім развіцці. Раманы А.Накоўскага, А.Томава як крытыка грамадства. Новы герой у творах Т.Благоева, Р.Чанева. Раманы В.Даверавы і Х.Калчава. Праблема масавай літаратуры ў Балгарыі. Постмадэрністскія тэндэнцыі у творчасці К.Радзева, Е.Дваранавай, С.Ігава. Эсэістыка Б.Дзімітравай. Апавяданні, навілы і п'есы Ё.Радзічкава. Паэзія П.Чухавы, М.Бадакава, Ё.Ефцімава.

Сучасны літаратурны працэс у Балгарыі.

Асаблівае жыццё і развіццё сучаснай Балгарыі і адлюстраванне гэтага ў мастацкай літаратуры. Традыцыя і сучаснасць. Творчасць найбольш яркіх прадстаўнікоў балгарскай літаратуры перыяду. Паэзія, публіцыстыка і літаратурная крытыка С.Чолевай. Раманы і п'есы Л.П.Козн. Вершы К.І.Пастухавы і Е.С.Сугарэва. Літаратурная дзейнасць Г.Гаспадінава. Перспектывы развіцця сучаснай балгарскай літаратуры і літаратуразнаўства.

Гісторыя польскай літаратуры

Вехі гісторыі польскай літаратуры. Змены ў гістарычным лёсе народа і характары літаратурнага працэсу, сувязь літаратуры з нацыянальна-вызваленчым рухам як аснова перыядызацыі. Спецыфіка польскай літаратуры. Адносна поўнае праходжанне класічнага цыклу культурна-гістарычных эпох і стадыі літаратурнага працэсу ў Польшчы. Эвалюцыя творчых метадаў і напрамкаў у польскім прыгожым пісьменстве. Польскія пісьменнікі – лаўрэаты Нобелеўскай прэміі.

Літаратура сярэднявечча (X-XV стст.). Вусная народная творчасць у Польшчы і яе адметнасць. Старажытныя легенды, міфы, паданні і іх адлюстраванне ў першых польскіх пісьмовых помніках. Прыняцце, распаўсюджванне хрысціянства і пачатак прыгожага пісьменства ў Польшчы. Эвалюцыя стыляў. Рэлігійны характар першых помнікаў польскай літаратуры. Тэматычная і жанравая разнастайнасць літаратуры на лацінскай і польскай мовах: жыцці, казанні, хронікі, гімны, калядкі, містэрыі і інш. Гісторыка-літаратурнае значэнне польскіх хронік («Хронікі» Аноніма Гала, 12 ст; «Хроніка» Вінцэнція Кадлубэка, 13 ст; «Гісторыя Польшчы» Яна Длугаша, 1415-1480).

Літаратура Адраджэння (XVI ст.). "Залатое стагоддзе" ў польскай культуры і мастацтве. Нацыянальная адметнасць польскага Адраджэння. Першыя польскія друкаваныя кнігі: аўтары, тэматыка, мова першадрукаў. Мікалай Рэй – «бацька польскага прыгожага пісьменства». Дыдактычны характар яго творчасці. Крытычная завостранасць першага твора Рэя («Кароткая спрэчка паміж трыма асобамі: панам, войтам і плябанам», 1543;

“Звярынец”, 1562; “Фіглікі”, 1570). Значэнне творчасці пісьменніка ў развіцці нацыянальнай літаратуры і літаратурнай мовы, распрацоўка новых жанраў.

Творчая індывідуальнасць Яна Каханоўскага як вяршыня польскага і еўрапейскага Адраджэння. Асноўныя этапы жыцця і літаратурнай дзейнасці. Нацыянальны і еўрапейскі характар мастацкай спадчыны Каханоўскага (паэмы “Шахматы”, “Згода”, зб. “Фрашкі”, “Песні”, “Псалтыр” і інш.). “Адмова грэцкім паслам”(1578) як першая польская драма, яе актуальнасць. Рысы гуманізму, жыццёсцвярджальныя матывы ў цыкле элегій “Трэны” (1580). Значэнне творчасці Яна Каханоўскага ў развіцці польскай паэзіі. Высокая культура паэтычнай мовы, версіфікатарскае майстэрства пісьменніка.

Літаратура барока (к.ХVI-першая палова ХVIII стст.). Барока як стыль і эпоха ў польскай культуры. Сарматызм у культуры і літаратуры. Перыядызацыя, асноўныя прадстаўнікі (Я.А.Морштын, Зб.Морштын, Д.Набароўскі, В.Патоцкі, Я.Х.Пасэк і інш.). Тэматычная і жанравая разнастайнасць літаратуры 17 ст. Тэорыя і практыка Мацея Сарбеўскага. Распаўсюджванне ў польскай літаратуры п. 17 ст. жанру ідыліі (сялянкі).

Літаратура Асветніцтва (другая палова ХVIII ст.-1822г.). Сацыяльна-палітычная і культурная сітуацыя ў Рэчы Паспалітай у перыяд Асветніцтва. Развіццё тэатра і драматургіі (Ф.Багамалец, Ф.Заблоцкі, В.Багуслаўскі і інш.).

Класіцызм як напрамак у польскай літаратуры 18ст. Тэорыя класіцызму ў “Мастацтве вершаскладання”(1788) Ф.К. Дмахоўскага. Ракако і сентыменталізм ў польскай літаратуры эпохі Асветніцтва, іх нацыянальныя адаптацыі. Творчыя індывідуальнасці Ігнацы Красіцкага, Адама Нарушэвіча, Станіслава Трэмбэцкага, Томаша Вянгерскага, Фр.Карпінскага, Юліяна Урсына Нямцэвіча і інш. Значэнне перыяду Асветніцтва ў развіцці польскай літаратуры.

Рамантызм (1822 - 1863 г.). Асаблівасці культурна-гістарычнага развіцця Польшчы ў 19 ст. Рамантызм у польскай літаратуры. Распрацоўка новых мастацкіх сродкаў адлюстравання чалавека, грамадства, прыроды. Барацьба класікаў з рамантыкамі. Нацыянальна-гістарычная адметнасць польскага рамантызму. Характарыстыка перыядаў: прадстаўнікі, асноўныя мастацкія тэндэнцыі, жанравая парадыгма. Праблема польскага месіянізму ў рамантыкаў. Тэма патрыятычнага подзвігу, гераічнага самаахвяравання ў творчасці польскіх рамантыкаў. Цікавасць да нацыянальнай гісторыі і фальклору.

Адам Міцкевіч – заснавальнік польскага рамантызму. Эстэтычныя погляды паэта, ідэйна-мастацкая эвалюцыя творчасці. Значэнне А.Міцкевіча ў развіцці польскай і славянскіх літаратур, вершаскладання і літаратурнай мовы.

Тэматыка і жанрава-стыльвая адметнасць творчасці Ю. Славацкага, З.Красіньскага, Ц.К.Норвіда, Ю.І.Крашэўскага, А.Фрэдра і інш. Папулярнасць твораў польскіх рамантыкаў у славянскіх краінах. Эстэтычная парадыгма рамантызму ў польскай літаратуры ХІХ-ХХ стст.

Пазітывізм і Маладая Польшча (другая палова ХІХ- пач.ХХ). Літаратура і асноўныя падзеі грамадска-палітычнага і культурнага жыцця ў Польшчы пасля 1863-1864 гг. Сутнасць тэрміна “пазітывізм”. Літаратурная праграма польскага пазітывізму. Жанрава-родавая іерархія літаратуры польскага пазітывізму. Асноўныя мастацкія тэндэнцыі і прадстаўнікі польскай паэзіі, драматургіі ў 60-

80-ыя гг. Перыяд класічнага рэалізму ў польскай літаратуры, абнаўленне арсеналу мастацкіх сродкаў. Творчая дзейнасць Э.Ажэшкі, Г.Сянкевіча, Б.Пруса, М.Канапніцкай і інш.

“Маладая Польшча”: трактоўка тэрміна, ідэйна-эстэтычная барацьба, унутраная перыядызацыя. Тэарэтыкі і прапагандысты “Маладой Польшчы”: Зянон Пшэсмыцкі (Мірыям), Ст.Пшыбышэўскі, А.Грушэцкі і інш. Імпрэсіяністычныя тэндэнцыі ў паэзіі Казімежа Тэтмайера, сімваліска-імпрэсіяністычны характар лірыкі Леапольда Стафа. Сімвалізм у паэзіі Яна Каспровіча, Баляслава Лесьмяна. Ідэйна-мастацкія пошукі Тадэвуша Міціньскага. Развіццё прозы ў к.ХІХ-пач.ХХст. (Стэфан Жэромскі, Уладзіслаў Рэймант, Генрык Сянкевіч, Станіслаў Пшыбышэўскі, Вацлаў Бэрэнт і інш.).

Польская драматургія на пераломе стагоддзяў. Станіслаў Выспяньскі – выдатны польскі драматург-мадэрніст, паэт і мастак. Спалучэнне ў яго творчасці разнастайных стыляў і паэтык. Складанасць мастацкай структуры, спалучэнне рэалізму і сімвалізму ў п’есе “Вяселле” (1901).

Літаратура міжваеннага дваццацігоддзя (1918-1939). Сацыяльна-палітычная і культурная сітуацыя ў Польшчы 20-30-ых гг. Развіццё паэзіі ў гэты перыяд. Паэтычныя суполкі і іх прадстаўнікі (“Скамандар”, “Квадрыга”, “Кракаўская Авангарда”, “Жагары”, фармізм і інш.). Творчасць прадстаўнікоў старэйшага пакалення (Л.Стаф, Б.Лесьмян і нш.).

Рэалізм твораў Зоф’і Налкоўскай, іх ідэйна-мастацкая адметнасць (“Раман Тэрэзы Генерт”, 1924, “Мяжа”, 1935 і інш.). Творчыя пошукі Юліяна Тувіма і Яраслава Івашкевіча ў 20-30-я гг. Традыцыі польскай рэвалюцыйнай паэзіі ў творчасці У. Бранеўскага.

Авангардысцкія плыні ў польскай паэзіі 20-30-ых гг. Творчасць А.Стэрна, Б.Ясеньскага, Т.Пайпера, Ю.Пшыбося, Ю.Чаховіча, К.Галчыньскага, Ч.Мілаша. Ірацыянальна-псіхалагічныя раманы Бруна Шульца (“Кармазынавыя крамы”, 1934) і Вітальда Гамбровіча (“Фердыдуркэ”, 1937). Тэорыя новага тэатральнага мастацтва і драмы абсурду Станіслава Ігнацы Віткевіча. Роля гратэску ў яго творах.

Сучасная польская літаратура. Сацыяльна-палітычная сітуацыя ў Польшчы пасля 1945 г. Культурнае жыццё ў краіне. Літаратура другой паловы 20 стагоддзя: унутраная перыядызацыя, мастацкія тэндэнцыі, асноўныя прадстаўнікі.

Адметнасць развіцця польскай літаратуры ў 1945-1949 гг. Сацрэалізм ў польскай культуры, яго праграма (1949-1956). З’езд пісьменнікаў у студзені 1949 г.. Асноўныя матывы паэзіі Ч.Мілаша, Л.Стафа, А.Важыка, Е.Загурскага, М.Яструна. Тэатр “Зялёная гусь” К.І.Галчыньскага. Дэбюты пісьменнікаў маладой генерацыі. Тэма вайны ў польскай літаратуры (творы С.Шмаглеўскай, З.Налкоўскай, Т.Бароўскага, Б.Чэшкі, Т.Ружэвіча, Т.Канвіцкага і інш.).

Асноўныя тэндэнцыі ў станаўленні і развіцці паэзіі 1949-1956 гг. Тэма Радзімы, жанравы дыяпазон ў паэтычных кнігах М.Яструна, А.Важыка, Ул. Бранеўскага, В.Варашылскага, А.Браўна. Мастацкая палітра творчасці гэтага этапа Т.Ружэвіча, К.І.Галчыньскага, Л. Стафа. Уплыў іх творчасці на далейшае развіццё польскай паэзіі.

Спецыфіка культурнага жыцця ў Польшчы пасля 1956 г. Развіццё перыядычнага друку. Літаратура ў эміграцыі. Паэтычная арыгінальнасць твораў прадстаўнікоў “Пакалення-56” (тв. Ст. Грахавяка, А. Бурса, Э. Брыля). Творчая індывідуальнасць Віславы Шымборскай.

Жанрава-тэматычная разнастайнасць польскай прозы і паэзіі 1956-1980 гг. Літаратура “інтэлігенцкіх разрахункаў”. Праблема ўлады, чалавек у складаных гістарычных варунках у творах Т. Канвіцкага, В. Жукроўскага, Е. Путраменты. Набыткі В. Гамбровіча ў прозе. Разнастайныя формы мастацкай нарацыі, жанравая адметнасць раманаў Е. Анджаеўскага (“Брамы раю” 1960).

Тэма вёскі – вядучая ў польскай прозе 60-70-ых гг. Адметнасць яе увасаблення ў творах Ю. Кавальца (“Прыпісаны да зямлі”, “Танцуючы ястраб”). Фальклорная аснова твораў пра вёску Т. Новака (“Як каралём, як катам будзеш” і інш.). Лёс польскага сялянства ў раманах В. Мысліўскага (“Палац” і інш.).

Навукова-фантастычная проза Станіслава Лема: “Салярыс” (1961), “Вятранне ад зорак” (1961), “Зорныя дзённікі” (1976) і інш.

Драматургічныя пошукі Т. Ружэвіча (“Картатэка” 1959, “Перарваны акт” 1964 і інш.). Гратэска-сатырычныя п’есы Славаміра Мрожака (“Караль” 1961, “Танга” 1964, “Эмігранты” 1974 і інш.). Пераклады і пастаноўкі на беларускай сцэне п’ес Мрожака.

Усталяванне ваеннага становішча ў Польшчы (13 снежня 1981 г.). Дзейнасць “Салідарнасці”. Прысуджэнне Нобелеўскай прэміі Чэславу Мілашу (1980). Інтэлігенцыя і ўлада. Літаратура, якая выдавалася афіцыйна. Нелегальная літаратура (самвыдат). Творы, выдаваемыя за мяжой. Палітычны раман у польскай літаратуры. Адлюстраванне падзей першай паловы 80-ых у польскай літаратуры. Перавага мастацка-дакументальных жанраў (эсэ, дзённікі, мемуары, рэпартажы). Філасафічнасць, аўтабіяграфізм, тэма эміграцыі, матывы смутку, адзіноты ў польскай паэзіі 80-ых.

Важнейшыя набыткі ў галіне паэзіі, прозы, драматургіі. Традыцыі і наватарства ў творах А. Шчыпёрскага, Р. Капусцінскага, Е. Пшыборы, Ул. Капалінскага, Э. Рыдліньскага, З. Кубяка, Ст. Лема, Т. Канвіцкага, Ч. Мілаша і інш.

Польская літаратура 90-ых: асноўныя мастацкія тэндэнцыі, прадстаўнікі. Проза маладой генерацыі: жанравая разнастайнасць, герой, хранатоп, адметнасць стылю, літаратурны кантэкст (П. Хюлле, А. Балецкая, Т. Трызна, В. Такарчук, М. Туллі, М. Бенчык, Е. Пільх, Я. Рудніцкі, М. Грэткоўская, А. Стасюк). Драматургічныя пошукі ў польскай літаратуры 90-ых. Літаратурная ўзнагарода “Nike” і яе лаўрэаты.

Польская літаратура на пачатку XXI ст.: творчыя пошукі В. Мысліўскага, Г. Херлінг-Грудзінскага, П. Шэўца, Сл. Мрожака, Зб. Гэрберта, Ст. Лема, Ч. Мілаша, Я. Шчэпаньскага, Я. Главацкага, Я. Л. Вішнеўскага, Э. Ліпскай, Ю. Хартвіг, У. Адаеўскага, Т. Ружэвіча, Я. М. Рымкевіча, В. Такарчук і інш (на выбар).

Гісторыя сербскай літаратуры

Сербская “народна књижевност”: узнікненне, характар, прынцыпы класіфікацыі; асноўныя віды і жанры; параўнальна-тыпалагічнае вывучэнне. Важнейшыя запісы, вядомыя збіральнікі і даследчыкі.

Пачаткі прыгожага пісьменства. Місія св. Кірыла і Мяфодзія, іх вучняў. Охрыдская, Кратаўская і Брэгалніцкая школы пісьменства. Першыя азбукі. Царкоўнаславянская мова як літаратурная. Сербская рэдакцыя царкоўнаславянскай мовы і жывыя гаворкі ў старажытных помніках пісьменства. Старажытныя помнікі глагалічныя (Марыінскае Евангелле, Гершкавічаў і Міханавічаў урыўкі з “Апостальскіх дзеянняў”) і кірылічныя (Тэмнічкі надпіс, пліты /“плоче”, ліст бана Куліна да дуброўчанаў, Міраслаўлева Евангелле).

Жыццяпісы і ўласна агіяграфічныя творы. “Панонскія легенды”. Пахвальныя словы і пропаведзі. Гістарычна-летапісная спадчына. Юрыдычныя пісьмовыя помнікі. Сербская перакладная літаратура сярэднявечча. Апокрыфы. Маралістычныя і дыдактычныя творы.

Сербская літаратура XVII - XVIII стагоддзяў. Творчая спадчына Джорджа Бранкавіча Гаўрыіла Венцлавіча. Асаблівасці сербскага барока. Усходнеславянскі ўплыў на развіццё сербскай славеснасці. Творчасць Эмануіла (Міхаіла) Казачынскага. Ёвана Раіча, Захарыі Арфеліна.

Эвалюцыя сістэмы жанраў і паэтыкі. Замежныя і ўласныя крыніцы асветніцкіх ідэй. Роля перакладной літаратуры. Першыя перыядычныя выданні: “Славенасербскі магазін” З.Арфеліна, “Славена-сербскія ведамасці” С. Навакавіча. Значэнне асобы Дасітэя Абрадавіча.

Сербскі нацыянальна-вызваленчы рух і ўздым культуры. Асаблівасці праяў класіцызму, сентыменталізму і перадрамантызму ў сербскай літаратуры. Ідэйна-мастацкая разнастайнасць творчай спадчыны Ёвана Стэрыі Попавіча. Роля Вука Караджыча — як лексікографа, лінгвіста-тэарэтыка, перакладчыка Святога Пісання, фалькларыста, этнолага, гісторыка – у сербскім культурным адраджэнні. Творчасць Петара Петравіча Негаша як сінтэз нацыянальнай літаратуры.

Сукупнасць чыннікаў, якія прадвызначалі развіццё сербскай літаратуры сярэдзіны XIX стагоддзя. Рамантызм. Асаблівасці ідэйна-мастацкіх пошукаў Бранкі Радзічавіча. Ёван Ёванавіч Змай і яго творчыя здзяйсненні Джура Якшыч – паэт, празаік, драматург, жывапісец рамантычнага складу. Літаратурная і філасофска-эстэтычная спадчына Лазы Косціча.

Этапы развіцця сербскага рэалізму. Проза С. Мітрава Любішы, М. Глішыча, Л. Лазаравіча, Я. Весялінавіча, С. Ранкавіча, С. Матавуля, С. Срэмца, Р. Даманавіча. Паэзія эпохі рэалізму. Творчасць В. Іліча. Рэалістычная драматургія Мілавана Глішыча, Янкі Весялінавіча, Мілуціна Іліча. Феномен Б. Нушыча-драматурга.

“Српска модерна”, кантэкст – “югасловенска модерна”. Дачыненні сербскай літаратуры да ўплывовага кірункаў развіцця еўрапейскага мастацтва (рэалізму, натуралізму, сімвалізму, “парнасу”, імпрэсіянізму, футурызму, экспрэсіянізму і інш.). У рэчышчы сюррэалізму (серб. *надреализам*): Марка Рысціч, Душан Маціч, Аляксандр Вуча, Мілан Дзедзінац, Оскар Давічо.

Творчасць Ё.Дучыча і М. Ракіча як новая школа паэтыкі і стылістыкі вершаскладання. Паэзія А.Шанціча, С. Пандуравіча, У.Петкавіча Дзіса, М. Боіча, М. Црнянскага, М. Настасіевіча. Панарама сербскай прозы (творы І. Чыпіка, П. Кочыча, В. Петравіча, М. Ускокавіча, Б. Станкавіча, Б. Нушыча).

Прадстаўнікі руху, які склалі “*књижевна левица*”, “*социјална литература*”, “*нови реализам*” — Ота Біхалі Мерын, Паўле Біхалі, Весялін Маслеша, Отакар Кершавані, Радаван Зогавіч, Ёван Попавіч, Стэван Галагажа, Мірка Баневіч.

Рознавектарнасць літаратуры Сербіі перыяду другой сусветнай (адначасова грамадзянскай) вайны. Спалучэнне антыфашызму з ідэямі сацыялістычнай рэвалюцыі (“*књижевност НОБ*”). Спецыфіка ідэйна-эстэтычных працэсаў у Сербіі, падобна як і ўсёй Югаславіі, першага пасляваеннага дзесяцігоддзя.

Асэнсаванне гераізму і трагізму народа ў прозе 50-70-х гг. Б. Чопіча, А. Ісакавіча, М. Лаліча, Д. Чосіча, О. Давіча, М. Олячы.

Універсалізм мастацкага светапогляду І. Андрыча. Асэнсаванне повязі часоў у эпічных творах Д. Чосіча. М. Селімавіч як выразнік рэгіянальнага, нацыянальнага і агульначалавечага. Наватарства сербскай прозы: творы М. Булатавіча, Д. Міхаілавіча, М. Павіча.

Шляхі развіцця сербскай паэзіі другой паловы ХХ стагоддзя: Д. Максімавіч, В. Попа, М. Паўлавіч, Б. Мількавіч, С. Раічкавіч, Л. Сімавіч, М. Бечкавіч, Д. Секуліч, М. Джурыч, А. Вукадзінавіч, А. Пуслаіч, Р. Андрыч, Л. Мілеціч, Р. Петраў Нога.

Драматургія Дж. Лебавіча, А. Абрэнавіча, А. Попавіча, Б. Пекіча, Д. Кавачавіча.

Літаратура для дзяцей і моладзі (М. Алечкавіч, Г. Олуіч, Д. Лукіч, Л. Ршумавіч, С. Вуканавіч).

Кантэкст: Ранка Марынкавіч, Векаслаў Каліб, Іван Дончавіч, Мірка Божыч, Уладан Дэсніца, Марыян Маткавіч, Весна Парун, Антун Барац (Харватыя), Цырыл Касмач, Матэй Бор, Іван Потрч, Тоне Паўчак, Драга Янчар, Ёсіп Відмар (Славенія), Блажа Канескі, Слаўка Янеўскі, Міхаіл Рэнджаў (Македонія).

Гісторыя славацкай літаратуры:

Сувязь культурнага развіцця Славакіі з яе геапалітычным становішчам. Уплыў суседніх культур (чэшскай, нямецкай, венгерскай, аўстрыйскай).

Асноўныя тэндэнцыі развіцця славацкай літаратуры. Перыядызацыя. Спецыяльная літаратура па вывучэнню славацкай літаратуры. З гісторыі руска-славацкіх літаратурных сувязей.

Славацкая літаратура: вытокі, сярэднявечча, Рэнэсанс. Развіццё славацкай літаратуры да пачатку Х ст. Асноўныя тэндэнцыі геапалітычнага, культурнага і літаратурнага развіцця славацкіх земляў у пазначаны перыяд. Моўная сітуацыя. Панаванне лацінкі. Распаўсюджванне ў другой палове 14 ст. чэшскай мовы. Два этапы ў гісторыі сярэднявечнай славацкай літаратуры. Першы перыяд – далучэнне славакаў да лацінамоўнай пісьмовай традыцыі. Фарміраванне

агіяграфічнага і жыццыйнага жанраў. Развіццё жанра хронікі. “Хроніка Ананіма”. Другі перыяд -- зараджэнне літаратуры на чэшскай мове, развіццё лацінскай паэзіі і прозы, рэлігійнай і свецкай. Працы па тэорыі літаратуры і паэтыкі. Паслядоўнікі ідэй Яна Гуса. Развіццё драмы-містэрыі.

Асаблівасці развіцця Славакіі ў 1500-1650 гг. Познегатычны і рэнесансны стылі ў мастацтве. Гарадскія школы як цэнтры тэатральнай культуры. Шматмоўны характар літаратуры. Тэматычная шматпланавасць літаратуры. Творчасць Яна Сільвана. Духоўная лірыка Эніаша Лані. Паэзія Марціна Ракоўскага і Якуба Якобеўса. Любоўная лірыка Яна Бакацыўса. Любоўныя песні “Кодэкса Яна Фанхалі-Юба”. Развіццё прозы. Працы Яна Ясеніўса і Вавржынца Бенедыкта з Недажэр. Тэатральнае мастацтва. Біблейская драма.

Барока (1650-1780) ў славацкай літаратуры. Рысы барока ў рэнесанснай эстэтыцы. Творчасць Ё.І.Байзы. Складанасць гістарычнай сітуацыі. Дзейнасць П. Пазмані. Сцверджанне барочнага стылю ў мастацтве. Тэматычны спектр літаратуры. Рэлігійныя жанры. “Збойніцкія песні”. Барочная духоўная паэзія пратэстантаў: Ю.Транаўскі. Каталіцкая духоўная паэзія. Свецкая паэзія. Творчасць П.Бенецкага., Г.Гаўловіча, Ш.Ф.Селецкага. Гістарычны вершаваны эпас: Ш.Піларык і яго аўтабіяграфічны твор. Станаўленне мастацкай прозы: І.Калінка, Т.Маснік, Я.Сіманідэс, Ю.Лані. Проза навуковага і спецыяльнага характару: Я.Б. Магіна, М.Бэла, Ф.А.Колар. Станаўленне прафесійнага тэатра. Творчасць І.Цабана і Э. Ладзівера.

Літаратура славацкага нацыянальнага адраджэння (1780-1870). Фарміраванне нацыі. Перыядызацыя.

Асветніцкі класіцызм (1780-1815): грамадска-палітычная і культурная атмасфера ў славацкіх землях. Інтэнсіўнае развіццё культуры. Кантакты з аўстрыйскімі, нямецкімі, чэшскімі майстрамі. Моўная сітуацыя ў канцы 19 ст. Рэформа Ё.І.Байзы і А.Берналака. Асаблівасці літаратурнага працэсу. Развіццё праявічых жанраў. Проза Байзы. Ю.Фандлі як стваральнік жанра сатырычнага дыялога. Стварэнне паэзіі на чэшскай мове: Ю.Палкавіч, Б.Табліц. Ідэя славацка-чэшскай узаемнасці.

Класіцызм і прэрамантызм (1815-1836): грамадскі рэзананс напалеонаўскіх войнаў. Сімпацыі да Расіі. Рост нацыянальнай самасвядомасці славацкай інтэлігенцыі. Пешт і Буда як цэнтры патрыятычнай дзейнасці славакаў. Моўная сітуацыя ў краіне. Пазіцыі П.Ё.Шафарыка і Я.Колара ў адносінах да збліжэння чэшскай і славацкай моў. Змена місіі літаратуры ў грамадстве. Класіцызм як галоўны стыль эпохі. Творчасць П.Шафарыка, Я.Колара, Я.Голага, К.Кузмана, Я.Халупкі. Зараджэнне новай славацкай драматургіі.

Літаратура раманатызма (1836-1870): выспяванне рэвалюцыйнага пратэсу 40-х гг. у Венгрыі, Славакіі. Рамантычная канцэпцыя славацкага мастацтва. Перыяды славацкага раманатызма (40-я і 60-я гг.). Моўная рэформа Л.Штура і яе значэнне для развіцця славацкай культуры і літаратуры. Л.Штур як ідэалаг нацыянальнага руху Славакіі, стваральнік канцэпцыі нацыянальнага мастацтва. Штураўская школа. Дамінаванне паэтычных жанраў у літаратуры. Развіццё літаратуразнаўства. Паэзія Ё.Заборскага. Маціца славацкая як цэнтр духоўнага жыцця нацыі. Крызіс рамантычнай эстэтыкі. З’яўленне рэалістычных рыс.

Творчасць Я.Краля, А.Сладкавіча, С.Халупкі, Я.Ботта, Я.Калінчака, Й.Заборскага.

Літаратура “першай хвалі” рэалізма (1870-1900). Распаўсюджванне эклектычнага стылю ў мастацтве. Зараджэнне стылю “мадэрн”. Перыядычныя выданні. Ідэяна-эстэтычная канцэпцыя рэалізма. Фарміраванне праграмы рэалізма ў творчасці вядучых пісьменнікаў – Св. Гурбана-Ваянскага, П.Орсага-Гвездаслава, М.Кукучына. Уплывы рускай літаратуры. Жаночая проза.

Літаратура “другой хвалі” рэалізма і славацкай мадэрны (1900-1920). Умоўнасць часавых межаў літаратурнай эпохі. Значныя змены ў эканоміцы, нацыянальным і культурным жыцці. Славацкая літаратура ў перыяд Першай сусветнай вайны. Перабудова жанравай структуры літаратурнай творчасці. Развіццё малых праязных жанраў, сінкрэтычных жанравых форм. Уплывы заходнееўрапейскай філасофіі і эстэтыкі. Увасабленне праграмы рэалізма ў творчасці Л.Пад’яварынскай, Я.Чаяка, Цімравы, Й.Грэгара-Таёўскага, Л.Надашы-Эге, Я.Есенскага. Мадэрнісцкія тэндэнцыі ў славацкай літаратуры. Творчасць І.Краска, І.Гала, В.Роя, А.Класа.

Літаратура 20-40-х гг.: значэнне з’яўлення на карце Чэхаславакіі для Славакіі. Славацкая культура ва ўмовах нарастання фашысцкай пагрозы. Шматстайнасць стыляў. Размежаванне па пакаленнях. Асноўныя напрамкі, школы, іх характарыстыкі. Літаратурныя арганізацыі і выданні. Часопіс “ДАВ” і яго роля ў мастацтве. Творчасць Ш.Крмеры, М.Разуса, Л.Надашы-Эге, Я.Ясенскага, Я.Смрэка. Філасофія кахання ў паэзіі 30-х гг. Сімвалізм у паэзіі Э.Б.Лукача. Дзейнасць Я.Понічана. Жыццё і творчасць Л.Навамесцкага.

Авангардныя тэндэнцыі славацкай паэзіі 30-х гг. Р.Фабра як “маг” метафары. Каталіцка арыентаваныя паэты 30-40-х гг. Каталіцкая Мадэрна і яе прадстаўнікі. Творчасць Т.Я.Гашпара, Г.Вамоша, І.Горвата, М.Урбана, Ё.Ц.Гронскага. Напрамак натурызма. Экспрэсіянізм у творчасці Л.Андрэйкава. Творчасць М.Фігулі, Д.Хробака, Ф.Швантнера, Я.Чэрвеня, І.Стадалы. Ю.Барч-Івана.

Літаратура другой паловы ХХ ст. Асноўныя вехі гісторыі славацкай літаратуры гэтага перыяду. Залежнасць літаратурнага працэсу ад палітычнага і ідэалагічнага кантэксту. Асаблівасці развіцця літаратуры ў пасляваенныя гады. Тэма вайны ў прозе. Рэалізм Ф.Гечкі. Паэзія 50-60-х гг. Постмадэрнісцкая паэзія. Творчасць Я.Костры, П.Горава, М.Руфуса, М.Валека. Фарміраванне новых тэндэнцый у прозе з сярэдзіны 50-х гг. Творчасць Р.Яшыка, У.Міначы, А.Беднара, Д.Татаркі. Развіццё драматургіі. Літаратура самвыдата. 70-80-я гг. – час рамана ў славацкай літаратуры. Папулярнасць жанра гістарычнага рамана. Трылогія В.Шыкулы. Інтэлектуальная проза Р.Слобады. Рэалістычная драма 70-80-х гг. Эксперыментальная драматургія Л.Фелдэка.

“Аksamітавая рэвалюцыя”. Асэнсаванне літаратурнага працэса апошніх дзесяцігоддзяў.

Гісторыя ўкраінскай літаратуры

Гісторыя літаратуры Кіеўскай Русі ў сістэме універсітэцкай філалагічнай адукацыі. Літаратура IX–XIII ст. Асаблівасці рэцэпцыі візантыйскай культуры

паўднёвымі і ўсходнімі славянамі. Сістэма жанраў, жанравая мадыфікацыя літаратурных твораў, іх залежнасць ад візантыйскіх традыцый і ўзаемадзеяння з фальклорам. Дыялектыка манументальнага і арнаментальнага стыляў. Спроба рэканструкцыя даўняй украінскай міфалогіі: дыскусіі наконт “Вялесавай кнігі”.

Летапісанне. Нестар-летапісец. “Аповесць мінулых гадоў”: выкарыстанне легендарна-апавядальнага матэрыялу; палітычная канцэпцыя твора. Роля твору ў развіцці ўкраінскай гістарычнай прозы. Аратарска-прапагандысцкая, жыццёвая літаратура: дыдактычная накіраванасць, узмацненне індывідуальна-аўтарскага элементу (мітрапаліт Іларыён, У. Манамах, Кірыла Тураўскі).

“Слова а полку Ігаравым”. Гісторыя тэксту помніка, праблема аўтэнтычнасці. Вывучэнне “Слова...” ва Украіне, Расіі і ў Беларусі. Жанравыя стылёвыя асаблівасці, падпарадкаванне мастацкай сістэмы галоўнай ідэі і цэнтральнаму вобразу Рускай зямлі. Рэмінісцэнцыі “Слова...” ў літаратуры ўсходніх славян, мастацкія пераклады.

“Хаджэнне Ігумена Данііла” як узор усходнеславянскай паломніцкай літаратуры. Паломніцтва як феномен сярэднявечнай культуры. “Паняцце “канону”. Эвалюцыя жанру ў далейшай літаратуры ўсходніх славян.

Літаратура XIII – XV ст. Украінскія землі ў складзе Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай. Новае ў жанрава-стылёвай сістэме: белетрызацыя апаведу, узмацненне эмацыянальнасці. Галіцка-Валынскі летапіс XIII ст. Літоўска-беларуска-ўкраінскія летапісы, палітычныя канцэпцыі ў творах.

Украінская літаратура Рэнесансу і Рэфармацыі (другая палова XV – канец XVI ст., пачатак XVII ст.), асноўныя прыкметы эстэтыкі. Шматмоўнасць літаратуры. Міфалагічныя вобразы і матывы, увядзенне нацыянальнай тэматыкі, элементаў жывой народнай мовы. Рэнесансны гуманізм. Выданне граматык і слоўнікаў. Развіццё кнігадрукавання. Дзейнасць Францыска Скарыны і Івана Фёдарова. Асвета і навука.

Люблінская ўнія 1569 г. Культурныя ўплывы Захаду. Рэфармацыйныя рухі. Трыдэнцкі сабор (1545–1563) і пачатак контррэфармацыі. Брэсцкая унія 1596 г. Характар палітычных, рэлігійных, міжэтнічных культурных сувязей у Рэчы Паспалітай. Астрожская Акадэмія. Брацкія школы. Кіева-Магілянская акадэмія і яе прагрэсіўная роля ў развіцці культуры караю. Украінская палемічная літаратура. Украінска-беларуская культурная супольнасць. *Мялецій Смятрыцкі*: яго творы ў кантэксце праблематыкі ўкраінскай і беларускай палемічнай літаратуры. Смятрыцкі як гуманіст-утапіст, як трагічны сімвал эпохі.

Украінскае Барока (пачатак XVII – XVIII ст). Галоўныя тэмы і ідэі, сінтэз народнага (агульнага) і высокага (элітарнага), жанравы сінкрэтызм, узаемадзеянне фальклору і кніжнай літаратуры. Ажыўленне тэарэтыка-літаратурных даследаванняў і іх уплыў на мастацкую практыку. “Паэтыка” *Феафана Пракаповіча*, “Сад паэтычных...” *Мітрафана Даўгалеўскага* і інш. Інтэнсіўнае развіццё кніжнай паэзіі: панегірыкі, метафізічная і медытатывуна-элегічная лірыка, любоўная і гераічная паэзія, зрокавыя, фігурныя вершы. Бурлескна-травесцыйная паэзія, “смахавы свет” вандроўных дзякоў як форма нізавага Барока (паралель – заходнееўрапейскія ваганты). Пачаткі інтымнай

лірыкі, развіццё рамансавых тэндэнцый. Драматургічныя жанры – містэрыі, маралітэ, міраклі, гістарычныя драмы, інтэрмедыі. Вертэп, тапалагічныя паралелі: батлейка, шопка. Моўныя асаблівасці літаратуры Барока. Украінская малая проза XVII – XVIII ст. *Іанікій Галятоўскі* як тэарэтык і практык барокавага казання. *Сільвестр Косаў: “Патэрык Пячэрскі”*. “Книги житій святых” (*Четы-Минеі*) Д. Растоўска (Туптала) як сінтэз усходнеславянскіх агіяграфічных традыцый.

Казацкія летапісы. Летапісы Самавідца, Г. Грабянкі, Самойла Вялічкі. Палітычны ідэал, тэма вядучай ролі казацтва ў грамадскім працэсе эпохі. Гераізацыя вобразы Б. Хмяльніцкага. “Гісторыя русаў”: паяднанне рэалістычнага з легендарным і рамантычным. Фарміраванне міфа казаччыны. Уплыў “*Історіі русів*” на ўкраінскую і расійскую літаратуры XIX ст.

Барокавы вопыт у перспектыве развіцця ўкраінскай літаратуры. Барока і рамантызм XIX ст. Барока і неабарока XX ст.

Грыгорый Скаварада. Філасофская проза: сувязь з антычнай літаратурай, жанравыя разнавіднасці. Зборнік “Байкі Харкаўскія” як увасабленне філасофскіх і педагагічных поглядаў пісьменніка. Эзопава мова твораў. Зборнік “Сад боскіх песень”. Творчасць Г. Скаварады як пераходны этап да літаратуры Новага часу.

Літаратура XIX ст. Паняцце новай украінскай літаратуры і яе вызначальныя рысы. Іван Катлярэўскі. Паэма “Энеіда”, гісторыка-палітычны падтэкст, элементы класіцыстычнай паэтыкі. Трыумф нацыянальнай мовы, фалькларызм твора, паэма як энцыклапедыя народнага жыцця ўкраінцаў. Вершаваны памер. І. Катлярэўскі – пачынальнік новай украінскай драматургіі. “Наталка Палтаўка” як «маларасійская опера», мастацкія асаблівасці. І. Катлярэўскі і Беларусь, кантактна тыпалагічныя сувязі з беларускай “Энеідай наываварат”, творчасцю В. Дуніна-Марцінкевіча.

Грыгорый Квітка-Аснаўяненка -- пачынальнік прозы ў новай украінскай літаратуры. Бурлескна-рэалістычныя, сентыментальна-рэалістычная творы. Аповесць “Маруся”. Новы тып жанчыны, псіхалагізм у аповесці. Сугучнасць з паэмай Т. Шаўчэнкі “Кацярына”. Квітка-Аснаўяненка – драматург. Дылогія пра Шальменку. Залежнасць камедыі М. Гогаля «Рэвізор» ад п’есы “Прызжый из столицы, или Суматоха в уездном городе”.

Асаблівасці сентыменталізму ва ўкраінскай літаратуры, яго арганічная ўключанасць у літаратурны працэс, разам з тым неаформленасць у асобны літаратурны напрамак. Увага да псіхалогіі асабістасці, да ірацыянальных глыбінь душы. «Кордацэнтрычнае» адгалінаванне ў развіцці ўкраінскай філасофскай думкі, яго сувязь з развіццём літаратуры. Украінскі рамантызм. Асноўныя гурткі рамантычнай арыентацыі: харкаўская школа рамантыкаў, галіцкая «Руська трыця», Кірыла-Мяфодзіеўскае брацтва. Віды грамадска-культурнай дзейнасці, выдавецкая і народна-асветніцкая работа. Удзел М. Максімовіча, М. Кастамарава, П. Куліша, Т. Шаўчэнкі ў стварэнні Кірыла-Мяфодзіеўскага брацтва. “Кнігі быцця ўкраінскага народу” як ідэалагічная платформа братчыкаў. Іх асноўныя светапоглядныя канцэпцыі: вера ў будучыню («прачнуцца... славянскія народы... праўда і вера запануюць» –

М. Кастамараў), народаўладдзе, федэратыўны саюз вольных славянскіх народаў. Уплыў на “Кнігі быцця...” мастацка-публіцыстычнай працы А. Міцкевіча «Кніга польскага народа і польскага пілігрымства».

Украінская тэма ў творчасці рускіх пісьменнікаў першай паловы XIX ст. К. Рылееў: дума «Багдан Хмяльніцкі», паэмы «Вайнароўскі», «Налівайка». Байранічная паэма А. Пушкіна «Палтава». Гістарызм, этнаграфізм «украізнаўчай» расійскай прозы: А. Сомаў, Я. Аладзын, А. Пагарэльскі, М. Семянтоўскі, А. Шахоўскі, інш. Польскія пісьменнікі-рамантыкі і ўкраінская літаратурная традыцыя. Аб’ектыўныя і тэндэнцыйныя падыходы да агульнай гісторыі двух народаў: гайдамацкі рух, Калііўшчына. Прысутнасць элементаў ўкраінскай этнаграфіі, фальклору ў творах «Марыя» А. Мальчэўскага, «Замак Каніўскі» С. Гашчынскага, «Казацкіх аповесцях» М. Чайкоўскага, інш.

Тарас Шаўчэнка – званар нацыянальнага і сацыяльнага вызвалення ўкраінскага народу. Шматграннасць творчай дзейнасці: паэт, празаік, драматург, мастак. Зборнік «Кабзар» (1840). Рамантызм, сентыменталізм і рэалізм у творчасці: жанр балады, паэмы “Кацярына”, “Сон”, “Каўказ”, “Ерэтык”, пасланне “І мёртвым, і жывым...”. Творчасць перыяду турэмнага зняволення і ссылкі. Цыкл «У каземаце» (1847), захаляўныя кніжкі («Нявольніцкая муза»), Кос-Аральскі цыкл. Проза Т. Шаўчэнкі. Творчасць пасля ссылкі. Трыпціх “Доля”, Муза”, “Слава” – як сімвал чэснасці і непахіснасці паэта-грамадзяніна. Сацыяльна-філасофская паэма “Марыя”. Велічны вобраз Богамаці, гуманістычны пафас паэмы. Смерць Шаўчэнкі. Пахаванне. Перапахаванне ва Украіне. Значэнне спадчыны Шаўчэнкі для еўрапейскай літаратуры і культуры. Т. Шаўчэнка і Беларусь: кантактна-тыпалагічныя сыходжанні. Янка Купала і Тараса Шаўчэнка. Максім Багдановіч – даследчык паэзіі Тараса Шаўчэнкі. Пераклады Шаўчэнкі на беларускую мову.

Грамадска-палітычная сітуацыя ва Украіне ў другой палове XIX ст., яе ўплывы на культурна-мастацкае, літаратурнае жыццё. Пераслед украінскай культуры з боку ўладаў (урадавыя рэпрэсіі 60-х гадоў, Валугеўскі цыркуляр 1863 г. і інш.). Украінская літаратура паслярэформеннай эпохі. Паглыбленне *рэалізму* і дэмакратычных тэндэнцый (М. Ваўчок, Ю. Фядзьковіч, Л. Глібаў, С. Руданскі), пашырэнне жанрава-стылёвых магчымасцей украінскай паэзіі і прозы. П. Куліш як пісьменнік, этнограф, культурны дзеяч.

“Этнаграфічны рэалізм” творчасці Івана Нячуй-Лявіцкага і Панаса Мірнага. Тэма “галоднай волі”, раманная творчасць празаікаў у кантэксце еўрапейскага «сялянскага эпасу».

Украінскі тэатр і драматургія апошняй чвэрці XIX ст. Стварэнне ўкраінскага тэатра карыфеяў. Творчая спадчына Марка Крапіўніцкага, Міхайла Старыцкага, Івана Карпенкі-Карага – характар драматычнага канфлікту, паглыбленне псіхалагізму, мадэрнізацыя жанравай структуры.

Іван Франко. Энцыклапедычнасць творчай асобы І. Франко: паэт, празаік, драматург, літаратуразнаўца, гісторык, фалькларыст, мовазнаўца, перакладчык, эканаміст, кнігазнаўца. Роля Франко як грамадскага і навуковага дзеяча ў развіцці сацыяльна-палітычных і культурных працэсаў у Аўстра-Венгрыі, Галічыне, усёй Украіне ў цэлым. Сацыяльная заостранасць лірыкі паэта

(«Гімн», «Каменяры», «Турэмныя санеты»). Расшырэне жанрава-стылёвай палітры: драма ў вершах «Завялае лісце» (1896). Паэма «Майсей» (1905) – другі «запавет» украінскай літаратуры. Проза пісьменніка: жыццё і барацьба рабочых-нафтавікоў у “барыслаўскім цыкле”. І. Франко-драматург: наватарства п’есы «Украдзенае шчасце». Тыпалогія сімвалаў «украдзенага шчасця» «збранага краю» ў беларускай літаратуры. І. Франко ў ацэнцы М. Багдановіча. Пераклады І. Франка на беларускую мову.

Літаратурны працэс канца XIX – пачатку XX ст.: абнаўленне зместу, шырыня жанрава-стылёвай палітры. Прыход кагорты паэтаў-наватараў (У. Самійленка, М. Вараны, А. Алесь, А. Крымскі, Б. Лэпкі, П. Карманскі). Выдатны аналіз украінскай паэзіі часу ў літаратуразнаўчых артыкулах М. Багдановіча (“Трыцько Чупрынка”). Літаратурныя дыскусіі пра шляхі развіцця культуры: асэнсаванне народніцтва і мадэрнізму.

Міхайла Кацюбінскі. Спалучэнне рэалізму і імпрэсіянізму, народніцкай эстэтыкі і мадэрнісцкай. Разнастайнасць тыпажу ў творах пра падзеі 1905 г.: апавяданне “Коні не вінаватыя”, аповесць “Fata morgana”. Акварэльнасць навел крымска-малдаўскага цыклу: “На камені”. Проза патоку свядомасці: “Цвет яблыні”, “Intermezzo”. Гуцульская тэматыка, філасофская канцэпцыя аповесці “Цені забытых продкаў”. Індывідуальны стыль М. Кацюбінскага ў кантэксте еўрапейскай літаратуры. Тыпалагічныя паралелі з К. Гамсунам, А. Чэхавым, З. Бядулем, Цёткай. М. Багдановіч пра Кацюбінскага. Творы Кацюбінскага ў беларускамоўным узнаўленні.

Васіль Стафанік. Галіцкая «Пакуцкая тройца»: Лесь Мартовіч і Марка Чарамшына як літаратурныя пабрацімы Стафаніка. Высокая эмацыйная напружанасць «сялянскай» тэмы ў навелістыцы (“Кляновыя лісткі”, “Катруся”, “Скон” і інш.): трагізм, лірызм, псіхалагізм, экспрэсіўнасць і сугестыўнасць. Беларускамоўныя пераклады твораў навеліста. Кузьма Чорны пра пісьменніка. В. Стафанік і беларускія навелісты: Ядвігін Ш., Змітрок Бядуля, М. Гарэцкі.

Творчасць Лесі Українкі. Багацце тэм, матываў, вастрыва і актуальнасць праблематыкі, вытанчанасць паэтычнай формы лірыкі. Жанр драматычнай паэмы: суаднесенасць агульначалавечага і нацыянальнага. Драма-феерыя “Лясная песня” – “песня песень” украінскай літаратуры. Неарамантычны канфлікт паміж будзённасцю жыцця і высокімі памкненнямі душы; мадэрнісцкае сцверджанне духоўна-эстэтычнай сутнасці чалавека і яго творчых магчымасцей. Тыпалагічныя сувязі з еўрапейскай драмай – М. Метэрлінк, Г. Гауптман, Я. Купала. Паэтычная традыцыя Г. Гейнэ ў паэзіі Лесі Українкі. Класічна-літаратурныя і фальклорна-міфалагічныя вобразы ў творчасці Лесі Українкі і М. Багдановіча. Мінск у лёсе Лесі Українкі. Інтымная лірыка Лесі Українкі і Сяргей Мяржынскі. Паэма “Ростань на світанні” С. Грахоўскага.

Літаратурны рух ва Украіне ў 20–30 гады XX ст. Актывізацыя нацыянальна-культурнага будаўніцтва, палітыка «українізацыі», масавы прыход у літаратуру маладых сіл. Утварэнне літаратурных аб’яднанняў паводле ідэйна-эстэтычных прынцыпаў («Плуг», «Гарт», «ВУСПП», «Маладняк», «ВАПЛіте», «Марс» і інш.). Іх роля ў літаратурным і грамадска-культурным жыцці Украіны, сувязь з перыёдыкай Беларусі.

Паўло Тычына. Паэтычны зборнік «Сонечныя кларнеты». Ідэал гармоніі чалавека, прыроды, сусвету. Арганічнае спалучэнне фальклорна-нацыянальнага і лепшых дасягненняў сусветнага сімвалізму: музычнасць, дасканаласць “рытмагуку” і зрокавага малюнка. Эвалюцыя светапогляду. Культуралагічны ўклад творцы ў “аркадужнае” (вясёлкавае) яднанне народаў.

Максім Рыльскі як “неакласік”. Арыентацыя на высокія ўзроўні сусветнай класікі і моцны нацыянальны фермент творчасці (зб. «На белых астравах», «Сіняя далячынь», “Ружы і вінаград”). Актыўная праца над перакладамі класікаў сусветнай літаратуры (А. Міцкевіч, А. Пушкін). М. Рыльскі і Беларусь. Творчы ўзлёт паэта ў 1950–1960-я гады.

Дынаміка жанрава-тэматычнага дыяпазону драматургіі. Маральныя дыскусіі ў эксперыментальна-псіхалагічных драмах У. Віннічэнкі: спадчыннасць і маральны выбар, грэх і парушэнне прыроднага закону (“Грэх”, “Закон”). Змаганне двух тэатральных школ: тэатра імя Івана Франка – за праўдападабенства, «Беразоля» Леся Курбаса – за ўмоўнасць і псіхалагізм. Маргіналізацыя сатырычных і трагедыйных жанраў. Экспрэсіяністычнасць, барокавая выразнасць на глебе неарэалізму ў камедыях Міколы Куліша. «Філалагічная камедыя» “Міна Мазайла”: нацыянальныя ідэі, канфлікт маралі і розуму, «культурныя» памкненні абывацеля. Паралель з “Тутэйшымі” Янкі Купалы. П’есы М. Куліша як украінскі варыянт еўрапейскай драмы абсурду.

Мікола Хвылявы і пошукі ўкраінскай прозы 20-30-х гг. ХХ ст. Трактаты “Думкі супраць цячэння” М. Хвылявога як увасабленне пафасу філасофскіх і эстэтычных поглядаў украінскіх творцаў у змаганні з афіцыйнай прапагандай. “Рамантыка вітаізму” як стылёвая дамінанта зборнікаў “Сіняя эцюды”, “Восень”. Сінтэз імпрэсіянізму і экспрэсіянізму на неарамантычным падмурку. Антыгуманізм рэвалюцыйнага фанатызму “Я (Рамантыка)”, трагедыя «лішніх людзей», «страчанага пакалення» (“Санаторная зона”, “Вальдшнепы”). Асаблівасці сатыры: аповесць “Іван Іванавіч”. Традыцыі М. Гогаля, Дж. Свіфта, А. Чэхава. Тыпалагічныя паралелі: М. Хвылявы і руская проза -- Б. Пільняк, А. Платонаў, Я. Замяцін; Хвылявы -- і Ф. Кафка, Хвылявы і Беларусь -- М. Зарэцкі, А. Мрый, Кузьма Чорны.

Асноўныя тэндэнцыі ў савецкай украінскай літаратуры перыяду сталінскіх рэпрэсій. Пратэст супраць безаблічнасці і дэнацыяналізацыі ў кінатрагедыі “Украіна ў агні” А. Даўжэнкі, у раманах “Жывая вада” Ю. Яноўскага, “Жоўты князь” В. Баркі, “Сад Гетсыманскі” І. Багранага, “Ратонда душагубцаў” Т. Асьмачкі, лірыцы У. Сасюры і інш.. Творчасць пісьменнікаў-эмігрантаў: “Пражская школа” украінскай літаратуры.

Шляхі развіцця ўкраінскай літаратуры другой паловы ХХ стагоддзя. Адраджэнне гуманістычных традыцый у перыяд «хрушчоўскай адлігі». Проза Алеся Ганчара. Асуджэнне вайны і выкрыццё палітыкі недаверу ўлады да чалавека, маральна-этычная праблематыка раманаў «Чалавек і зброя», «Тронка». Асэнсаванне канфлікту Чалавека з Часам і Эпохай, нацыянальная ідэя ў рамане “Сабор”. Проза Паўла Заграбельнага як своеасаблівая энцыклапедыя псіхалагічна-маральных праблем грамадства ў эпоху навукова-тэхнічнай рэвалюцыі. Філасофская аналітычнасць гісторыка-псіхалагічных

раманаў “Дзіва”, “Раксалана”. Шырыня зацікаўленняў пісьменніка ў часе (ад мінулага да сучаснага) і прасторы (ад старажытнай Русі да культур Усходу і Захаду). Тыпалагічныя паралелі з Л. Талстым, І. Франко, А. Франсам.

Творчасць паэтаў–“шасцідзсятнікаў”. Ліна Кастэнка. Гармонія ўраўнаважанасці, лірызм, дасканаласць формы -- дамінантныя рысы мастацкай індывідуальнасці паэтэсы. Хваля “рэсталінізацыі” ў дачыненні да мастацтва ў краіне. Шаснаццацігадовая забарона на друкаванне твораў паэтэсы. Водгукі мастацкага светаўспрымання Лесі Українкі, Ф. Петраркі, неакласічныя традыцыі М. Рыльскага: зборнікі “Над берагамі вечнае ракі”, “Сад нетанучых скульптур”. Гістарызм вершаванага рамана “Маруся Чурай” -- узмацненне нацыянальна-патрыятычнага пафасу, псіхалагізацыі аповеду. Шматпланавасць канфліктаў, выразнасць характараў. Тыпалагічныя паралелі з Б. Ахмадулінай, Н. Мацяш, В. Коўтун, Р. Баравіковай, Л. Дранько-Майсюком. Пераклады твораў Л. Кастэнка на беларускую мову.

Васіль Стус (1938–1985) -- паэт і няскораны змагар за волю Украіны. Праваабарончая дзейнасць, выступленні ў абарону акадэміка А. Сахарова. Зборнікі “Зімовыя дрэвы”, “Палімпсесты”: шырыня праблематыкі, трагізм нацыянальнай гісторыі, барацьба за нацыянальную ідэю, грамадзянскае крэда сучасніка і творчы абавязак пісьменніка, матыў трагічнага каханьня, пытанне экзістэнцыйнага выбару чалавека.

Дмытро Паўлычка. Паяднанне ў творчасці нацыянальных традыцый усходу і захаду Украіны, канкрэтнасці, строгасці карпацкай готыкі і шырыні мастацкага светабачання стэпавай Украіны. Стылёвыя асаблівасці: сплаў нацыянальнай традыцыі (Т. Шаўчэнка, І. Франко, М. Рыльскі), лірызму фальклорнай плыні, вопыту сусветнага паэтычнага мастацтва. Высокая культура верша, філасафічнасць, энергія інтэлектуальнага пошуку, адданасць класічным формам верша (санеты, тэрцыны, хоку, рубаі і інш.). Уклад Д. Паўлычкі ў развіццё ўкраінска-беларускіх культурных кантактаў. Санетары Янкі Купалы ва ўзнаўленні Д. Паўлычкі.

Агульныя тэндэнцыі літаратурнага працэсу канца ХХ –пачатку ХХІ ст. Літаратура часу перабудовы. Даследчыцкая праца навукоўцаў. Літаратура “расстралянага бясмерця”. Мадэрнізм і постмадэрнізм ва ўкраінскай літаратуры канца ХХ ст.

Львоўскі літаратурны андэграунд 1970-х гг. (аб’яднанне “Скрыня”), далейшыя авангардысцкія пошукі паэтаў 1980-х (В. Герасым’юк, І. Рымарук, І. Малковіч), прэзаікаў (Ю. Выннычук, В. Мэдвідзь, Я. Пашкоўскі, А. Забужка і інш.). Літаратурныя згуртаванні як паэтычны неаавангард канца стагоддзя: “Бу-Ба-Бу” (Ю. Андруховіч, В. Небарак, А. Ірванец), “Лу-Го-Сад” (І. Лучук, Н. Ганчар, Р. Садлоўскі і інш.), “Прапала Грамата” (С. Лыбань, Ю. Пазаяк, В. Недаступ), “Новая дэгенерацыя” (С. Працюк, І. Анрусак, І. Цыпердзюк). Творчасць пісьменнікаў памежжа ХХ і ХХІ ст. (С. Жадан, Р. Скрыба, Ю. Бедрык, Мар’яна Саўка, Марыянна Кіяноўская і інш.). “Станіслаўскі феномен” (Ю. Андруховіч, Т. Прахаська, Ю. Іздрык і інш.).

Змаганне неаавангардыстаў з папярэднікамі. Карнавалізацыі і травестаўанне як спосаб аспрэчвання заідэалагізаваных стэрэатыпаў.

Хуткаплыннае і вечнае ў жыцці і паэзіі. Пошукі і знаходкі пражыткаў. Раман жахаў “*Маскавіяда*” Ю. Андруховіча, фантастычны раман “*Матрыональ*” В. Гарнаўскага, крымінальны раман “*Я, зомбі*” Л. Канановіча. Натуралістычныя, сюррэалістычныя, гатычныя тэксты В. Мэдвідзя (“*Лёх*”), А. Ульяненкі (“*Сталінка*”), А. Жоўны (“*Партытура на магільным камені*”), Ю. Гудзя (“*Не-Мы*”), “школьныя аповесці” Любка Дэраша.

Перагукі і палемікі падчас пераломнага ў светаўспрыманні творцаў. Эстэтычныя платформы і «выклічныя тэксты» неаавангардыстаў. Суб’ектыўнае і аб’ектыўнае процістаянне жанраў і стылёвых плыняў. Супярэчнасці развіцця неаавангардысцкай плыні.

Гісторыя чэшскай літаратуры:

Старажытная чэшская літаратура. Пачатак літаратурнай творчасці ў вялікамараўскую эпоху (IX ст.). Асветніцкая дзейнасць Канстанціна – Кірыла і Мефодзія ў Маравіі. Распаўсюджванне хрысціянства, славянскай пісьменнасці. Пераклады на стараславянскую мову асноўных літургічных тэкстаў. Стараславянская Біблія. “Проглас” — прадмова да перакладу Евангелля, яго тэалагічнае і літаратурнае значэнне. Агіяграфічная літаратура: “Жыццё Канстанціна”, “Жыццё Мефодзія”.

Суіснаванне стараславянскай і лацінскай літаратур і культур у X-першай палове XI ст. Стараславянскія і лацінскія паданні пра князя Вацлава і яго бабку Людмілу. Старажытныя ўзоры чэшскай духоўнай лірыкі.

Панаванне лацінскай літаратуры ў XI-XIII ст.ст. Старадаўняя чэшская гісторыяграфія: Космава хроніка, Збраслаўская хроніка. Чэшская сярэднявечная лірыка пазначанага прамежку. Сталае сярэднявечча ў чэшскай культуры (XIV ст.). Супрацьстаянне нямецкай экспансіі, рух за аб’яднанне Чэшскай дзяржавы, праблема нацыянальнай мовы і літаратуры. Нацыянальны ўздым чэшскай нацыі і культуры ў эпоху праўлення Карла IV. Гатычная культура чэшскіх земляў.

Чэшская “Александрыяда” як першы вершаваны рыцарскі раман. Далімілава хроніка — першы гістарычны твор на чэшскай мове. Чэшская лірыка. Вершаваныя легенды: “Жыццё св. Катарыны”, “Легенда пра св. Пракопа”. Развіццё старажытнай чэшскай драмы: “Гандляр гаючымі мазямі”. Дадактычная паэзія ў чэшскай літаратуры: алегарычная паэма Сміля Фляшкі з Пардубіц “Новая рада”. Тэалагічная і філасофская літаратура чэшскага сярэднявечча: “Ткадлічэк”. Жыццё і творчасць Томаша Шцітнага. Асветніцкая дзейнасць пісьменніка. “Вышаградскі зборнік”. Шцітны як прадвеснік гусіцкага руху. Распаўсюджванне падарожнай, аўтабіяграфічнай і перакладной літаратуры. Падарожныя нататкі Марка Пола і Мандэвіля, жыццёпіс Карла IV. Узнікненне любоўнай лірыкі. Жанравая разнастайнасць чэшскай літаратуры сярэднявечча. Асноўныя тэндэнцыі развіцця нацыянальнай літаратуры дадзенага перыяду.

Гісторыя чэшскай літаратуры XV-XVIII стагоддзяў. Гусіцкая і антыгусіцкая літаратуры (з 70-х гг. XV ст.). Абвастрэнне сацыяльных і нацыянальных праблем у Чэшскай дзяржаве. Узнікненне гусіцкага руху,

заснаванага на крытыцы каталіцкай царквы. Атрыманне ім з боку афіцыйнай царквы назвы ерасі. Жыццё і дзейнасць Яна Гуса — пісьменніка, багаслова, грамадскага дзеяча, рэктара Пражскага Універсітэта, ідэёлага руха супраць нямецкага засілля ў чэшскай дзяржаве і панавання каталіцкай царквы. Гімны і песні Яна Гуса. Жанр казанняў. Іх палемічны характар. Філалагічныя працы Я.Гуса. Рэформа правапісу Гуса, яе значэнне для развіцця чэшскай мовы. Зборнік трактатаў “Посціла”, лісты Гуса. Значэнне асобы і ідэй Яна Гуса для нацыянальнай культуры. Іеранім Пражскі. Ян Жэліўскі. Ян Ракіцана: жанр трактата ў творчасці пісьменніка. Вавржынец з Бржэзава: “Соннік”, “Песня пра перамогу каля Дамажліц”.

Развіццё гусіцкай і антыгусіцкай літаратуры. Жанры трактата і песні, іх распаўсюджанасць і значнасць. “Істэбніцкі канцыянал”—самы знакаміты зборнік гусіцкіх песень. Палітычныя, духоўныя і ваенныя песні гусітаў. Агітацыйная і палемічная паэзія. “Парныя” творы гусіцкай паэзіі.

Жыццё і дзейнасць Пятра Хельчыцкага. Галоўныя творы пісьменніка: “Пра бой духоўны”, “Сець веры”. Уплыў філасофіі Хельчыцкага на дзейнасць Абшчыны чэшскіх братоў і іх паслядоўнікаў.

Гістарыяграфія гусіцкага перыяду: вершаваная “Новая хроніка” Пракопа, “Старыя летапісы чэшскія”.

Гуманізм, рэнесанс, рэфармацыя (з 70-х гг. XV ст. да 20-х XVII ст.). Грамадскія і культурныя ўмовы развіцця чэшскай літаратуры пазначанага перыяду. Распаўсюджванне ў Чэхіі гуманістычных ідэй. Дзве плыні чэшскага гуманізму: арыстакратычная лацінская і нацыянальная, звязаная з развіццём чэшскай мовы і літаратуры, айчыннай гісторыі і права. Спецыфічны характар рэнесансу на Мараве і ў Чэхіі: уплыў рэфармацыі, спрэчак паміж католікамі і пратэстантамі. Асветніцкая дзейнасць Яна Благаслава, яго заслугі па ўдасканаленню чэшскай літаратурнай мовы. Творчая дзейнасць Віктарына Карнэля з Вшэгрд. Паэма «Майскі сон» Гінэка з Падэбрад. Шымон Ломніцкі з Будце.

Лацінская гуманістычная літаратура: Даніэль Адам з Велеславіна, Ян Кампанус Ваднянскі. «Чэшская хроніка» Вацлава Гайка з Лібачан. Новы пераклад Бібліі на чэшскую мову—“Краліцкая Біблія”. Пачатак кнігадруку на чэшскай мове, развіццё навукі, асветы. Кніжкі для народнага чытання. Сатырычная, парадыйная творчасць: “Спіс доктара Грабіяна”, “Пахвла падагры”. Дзейнасць Ф.Скарыны ў Празе.

Барока і контррэфармацыя (20-я гг. XVII-70-я гг. XVIII ст.).

Германізацыя краіны пасля паражэння нацыянальна-вызваленчага руху пад Белай гарой (1620). Наступ на чэшскую культуру, імкненне знішчыць чэшскую мову. Антыгабсбургская скіраванасць чэшскай нацыянальнай інтэлігенцыі. Закат Рэнесансу і першая фаза барока ў першай палове XVII ст.

Чэшская культура ў эміграцыі, яе пранікненне ў еўрапейскую свядомасць.

Ян Амос Коменскі Асветніцкая дзейнасць. Педагагічныя працы (“Вялікая дыдактыка”), іх сусветнае значэнне. Філасофскія ідэі (“Пансафія”). “Лабірынт свету і рай сэрца” як самы значны мастацкі твор XVII ст. “Амстэрдамскі

канцыянал” — збор духоўных гімнаў Коменскага, самае значнае дасягненне лірыкі паэта.

Афіцыйная літаратура, яе клерыкальна-дыдактычны пафас. Ганенне на гусітаў, знішчэнне гусіцкіх кніг і помнікаў чэшскай даўніны.. Забарона чэшскай мовы ў школах і афіцыйных установах.

Барочная паэзія: свецкая паэзія Яна Вацлава Росы, духоўныя вершы Адама Міхны з Атрадавіц, Фелікса Кадлінскага, Бендржыха Брыдэля. Творчасць Ф.Кацманэка: народная балада, казка, драма. Творчасць Б.Бальбіна.

Заняпад барока, з’яўленне ананімных сатырычных твораў.

Гісторыя чэшскай літаратуры эпохі нацыянальнага адраджэння (80-я гг. XVIII-сярэдзіна XIX ст.). Агульная характарыстыка руху нацыянальнага адраджэння ў Чэхіі. Асветніцтва, класіцызм і сентыменталізм у Чэхіі памежжа XVIII- XIX ст. Развіццё перыядычных выданняў. Дзейнасць і працы першых асветнікаў, з’яўленне паэтычных твораў на роднай мове. Філалагічная генерацыя ў чэшскай літаратуры: працы чэшскіх і славацкіх гісторыкаў, славістаў. Дзейнасць і сачыненні Ё.Добраўскага і Ё.Юнгмана, іх роля ў развіцці чэшскай мовы і літаратуры. Працы па гісторыі і культуры славянскіх народаў П.Ё.Шафарыка. Навуковая і выдавецкая дзейнасць Ф.Палацкага: “Старадаўнія чэшскія летапісы”, “Гісторыя народа чэшскага ў Чэхіі і Маравіі”.

Чэшская паэзія канца XVIII- пач.XIX ст.: творчасць В.Тама, А.Я.Пухмаера. Фарміраванне чэшскага тэатра, яго роля ў развіцці нацыянальнай культуры, сувязь з народнай традыцыяй. Лялечны тэатр Мацея Копецкага. Драматургія В.К.Кліцперы, Ё.К.Тыла – заснавальніка чэшскага нацыянальнага тэатра. Выдавецкая дзейнасць В.М.Крамерыуса.

Асноўныя этапы развіцця рамантызму: 20-я гг. (засваенне традыцый і паэтыкі вуснай народнай творчасці), 30-я гг. (псіхалагізм і філасафічнасць паэзіі і прозы). Тэндэнцыя рэалістычнага паказу жыцця ў творчай канцэпцыі рамантыкаў. Прадрамантызм. Я. Колар і яго паэма “Дачка Славы”, трактат “Пра літаратурную ўзаемнасць”. Філалагічная і гістарычная дзейнасць В.Ганкі і Ё.Лінды. Краладворскі і Зеленагорскі рукапісы. Творчасць рамантыкаў Ф.Л.Чэлакоўскага, К.Я.Эрбена, К.Г.Махі

Пачаткі рэалізму ў чэшскай літаратуры. Жыццёвы і творчы шлях К.Гаўлічка-Бароўскага, Б. Немцавай.

Грамадска-палітычная сітуацыя ў Чэхіі II паловы XIX стагоддзя як адзін з вызначальных і ўплывовых паказчыкаў культурнага жыцця краіны. Рост нацыянальна-вызваленчага руху, актывізацыя гарадска-палітычнага жыцця. Адраджэнне перарванага некалі працэса культурна-гістарычнага развіцця. Складванне сістэмы нацыянальнага культурнага жыцця Новага часу з яго інстытутамі і формамі. Літаратурнае жыццё Чэхіі II паловы XIX стагоддзя. Існаванне літаратуры і культуры цалкам на роднай мове. Сінхранізацыя чэшскага літаратурнага жыцця з еўрапейскім.

Літаратурныя часопісы і іх роля ў развіцці чэшскай літаратуры II паловы XIX стагоддзя. Альманах “Май” і яго роля ў літаратурным жыцці. Эстэтычныя погляды “маеўцаў”, іх барацьба за рэалізм. Узнікненне шэрагу літаратурных часопісаў: “Люмір”, “Кветкі”, “Асвета”, “Светазор”, “Рух”. Развіццё

журналістыкі, аб'яднанне пісьменнікаў вакол папулярных часопісаў. Імкненне выйсці на еўрапейскі узровень. Шматлікія пераклады з розных, асабліва рускай, літаратур.

Рэалізм у творчасці Я.Нэруды, С.Чэха. Мастацкі свет вясковай прозы В.Галека. Ешцецкі і Старапражскі цыклы ў творчасці К.Светлай. Экзатычная тэматыка ў творчасці чэшскага паэта Ё.В.Сладэка. А.Ірасэк як заснавальнік чэшскага рамана-эпапеі і зачынальнік жанра гістарычнага рамана ў чэшскай літаратуры. Я.Врхліцкі як аўтар васьмідзесяціпяці арыгінальных паэтычных зборнікаў, перакладаў, п'ес. Жанр рамана ў творчасці Я.Арбеса. Старадаўнія міфы і чэшскія нацыянальныя паданні ў паэтычных творах Ю.Зэера. Сацыяльная проза А.Сташака і Т.Новакавай. Вясковая тэма ў творах К.В.Райса.

Асноўныя тэндэнцыі развіцця чэшскай літаратуры памежжа XIX-XX стагоддзяў. Развіццё чэшскай паэзіі памежжа XIX-XX стагоддзяў. Багацце і разнастайнасць. Уплыў першай сусветнай вайны. Паступовы адыход ад прынцыпу індывідуалізму і дэкадэнсна-сімвалісцкага супрацьпастаўлення мастацтва і рэчаіснасці. Набліжэнне да праблем народа, грамадскай барацьбы. Пранікненне ў паэтычную творчасць зямных рэалій. Дэмакратызацыя верша з улікам вопыту дэкадэнсна-сімвалісцкай паэзіі (П.Безруч, В.Дык, К.Томан, Ф.Гельнер, Ф.Шрамэк, С.К.Нэйман). Антыграмадская пазіцыя, адмоўнае стаўленне да ўсяго старога маладой паэтычнай генерацыі.

Чэшская Мадэрна ў літаратуры і культуры. Каталіцкая Мадэрна: С.Боўшка, Кс. Дворжак, К. Достал-Люцінаў, Ф.Скалік. Чэшская літаратурная групка дэкадэнтаў вакол часопіса “Мадэрні рэвю”: А.Прохазка і І.Карасэк з Львовіц. Арыентацыя на французкі дэкаданс. Развіццё чэшскага імпрэсіянізму: Ф.Х.Свобада, К.Чэрвенка, А.Сова, Ф.Шрамэк. Неарамантызм у чэшскай літаратуры: Ю.Зэер. Сімвалізм у чэшскай паэзіі: О.Бржэзіна, І.Карасэк з Львовіц, К.Главачак. Сацыяльная грамадзянская лірыка: Я.Нэруда, Св.Чэх, Ё.В.Сладэк. Развіццё жанра ліра-эпічныя песні: П.Безруч, С.К.Нэйман, А.Сова. Жанр паэмы ў творчасці С.Чэха, Я.Врхліцкага, Ю.Зэера, Ё.С.Махара. “Альманах 1914 года” і выступленне новай літаратурнай генерацыі перадваеннай мадэрны.

Проза памежжа XIX-XX стагоддзяў. Развіццё жанраў аповядання і аповесці, гістарычнага і сацыяльнага рамана, рамана-хронікі, фельетона. Галоўныя тэмы: жыццё вёскі, сярэдніх слаёў горада, карціны жыцця рабочых і заняпаду буржуазіі і дваранства. Існаванне прозы з класічным тыпам аповеду: традыцыйным сюжэтам, інтрыгай, прысутнасцю галоўных і другасных персанажаў, гарманічнымі суадносінамі знешняга і ўнутранага планаў (творы В.Райса, З.Вінтэра, К.М.Чапека-Хода, Й.Ш.Баара і інш.). Узнікненне адначасова твораў з паслабленай сюжэтна-эпічнай лініяй, твораў, у якіх акцэнт пераносіцца на ўнутранае жыццё герояў (проза Ф.Шрамэка, Р.Свобадавай, В.Мршціка). Натуралізм ў чэшскай прозе: К.М.Чапек-Ход, А.Шлейгар, Г.М.Тільшава, В.Мршцік. Імпрэсіянізм і яго элементы ў псіхалагічнай прозе (творы Шрамэка, Бенешавай, Свобадавай, В.Мршціка, Собы). Элементы экспрэсіянізма ў прозе Чапека-Хода, Бенешавай, Шрамэка. Тэндэнцыі нэакласіцызма ў празаічных творах Чапека-Хода, Собы, Дыка.

Развіццё чэшскай драматургіі: адкрыццё ў Празе ў 1883 г. Нацыянальнага тэатра. Стварэнне спрыяльных умоў для развіцця драматургіі. Патрыятычная і гістарычная тэматыка п'ес. Першыя драматургі Нацыянальнага тэатра: Я. Врхліцкі і Ю. Зэер. Рэалістычны кірунак як апазіцыя рамантычнай драме: Л.Строўпежніцкі, Г. Прэйсава, А.Ірасэк, браты А. і В. Мршцікі.

Камедыі Ф.К.Свободы, Ё.Штолба, В.Штэха. Пранікненне дэкадансу на сцэну праз драматургію Я.Гільберта, К.Г.Гілара і іншых. П'есы В.Дыка, Ф. Шрамэка.

Культура Сэцэсэ, асноўныя тэндэнцыі, прадстаўнікі.

Зараджэнне крытычнай генерацыі ў Чэхіі памежжа XIX-XX стагоддзяў.

Чэшская літаратура першай паловы XX стагоддзя. Міжваенны перыяд як адзін з самых спрыяльных у гісторыі чэшскай славеснасці. Грамадска-палітычныя і сацыяльныя ўмовы развіцця чэшскай культуры і літаратуры I паловы XX стагоддзя. Духоўная атмасфера ў краіне. Агульная характарыстыка культурнага жыцця Чэхаславакіі: літаратурныя рухі, выдавецтвы, арганізацыі. Два этапы ў развіцці чэшскай літаратуры I паловы XX стагоддзя.

Чэшская пралетарская паэзія і творчасць І.Волькера. Наватарства паэта. Паэзія Ё.Горы. Авангард у чэшскай літаратуры. Суполка “Дзевятсіл”. Паэтызм як спецыфічна чэшская мастацкая сістэма. Маніфесты Нэзвала і Тэйгэ. Сюррэалізм у чэшскай паэзіі: В.Нэзвал, К.Бібл, Я.Сэйферт. Развіццё каталіцкай паэзіі імжваеннага перыяду: лірыка Я.Дурыха і Я.Заграднічака. Тэма смерці ў паэзіі Францішака Галаса. Інтравертная паэзія Уладзіміра Голана. Творчасць В. Завады.

Першая сусветная вайна ў чэшскай літаратуры (легіянерская, сатырычныя літаратура). Раман-эпапея Я.Гашака “Прыгоды бравлага салдата Швейка”. Унікальнасць твора.

Наватарская авангардысцкая проза У.Ванчуры. Сінтэз мадэрнасці і традыцыі. Раман-балада “Маркета Лазарава”. Панарама гісторыі у “Карцінах з гісторыі народа чэшскага”. Міфалагічная плынь чэшскай прозы: І.Ольбрахт і яго раман “Мікола Шугай разбойнік”. Творчасць Марыі Майеравай. Шматпланавасць таленту К.Чапека.

Чэшская літаратура ў гады Другой сусветнай вайны. Папулярнасць класікі і гістарычнага жанру, алегарычных форм паэзіі.

Грамадска-палітычная і культурная сітуацыя ў Чэхаславакіі II паловы XX стагоддзя. Перыядызацыя літаратуры пазначанага перыяду: чэшскае літаратурнае жыццё 1945-1968 гг. Перыяд нармалізацыі ў чэшскай культуры (1968-1989 гг.). Афіцыйна выдаваемая чэшская літаратура II паловы XX стагоддзя. Эмігранцкая літаратура і чэшскі самвыдат II паловы XX стагоддзя Э.Гостаўскі, К.Пецка, І.Кліма, І.Груша і інш). Асноўныя выдавецтвы і часопісы.

Паэтычная Група 42. «Паэзія будзённасці» і творчасць І.Шоталы, К. Шыктанца, М.Голуба, М.Фларыяна.

Чэшская драма абсурда і творчасць В. Гавэла, П.Кагоўта. Традыцыі Кафкі ў п'есе Івана Клімы «Замак».

Сацыяльныя супярэчнасці сучаснага свету і іх ўвасабленне ў духоўным жыцці чалавека ў раманах Л.Фукса. Сінтэз рэалістычных і ўмоўных форм у

творчасці Л.Фукса. Экзістэнцыяльны раман У. Кёрнера. Жанрава-стылёвая адметнасць раманістыкі М.Кундэры. Мастацкі свет Л. Вацуліка. Чэшская эксперыментальная проза: В.Лінгартава, І.Выскачыл. Мастацкая арыгінальнасць экзістэнцыяльных раманаў Э.Гостаўскага. Жанр «вытворча-эратычнага рамана» ў прозе У.Парала. Выразнік чэшскай ментальнасці Б.Грабал і яго праявілі спадчына. Мастацкая віртуознасць раманаў і аповесцяў Ё.Шкворацкага. Постмадэрнісцкія раманы М.Вівэга і І.Кратахвіла.

Мастацкія пошукі сучаснай чэшскай літаратуры (пасля 1989 г.). Творчасць Г.Андранікавай, А.Баяі, Я.Топалы і інш.

Творчасць найбольш славянскіх пісьменнікаў

У дадзеным раздзеле праводзіцца выбарка найбольш выбітных славянскіх пісьменнікаў, творчасць якіх асобна вывучаецца падчас лекцый і практычных заняткаў, а таксама КСР.

Для паглыбленага вывучэння прапануюцца наступныя аўтары:

Х.Боцеў, Л.Каравэлаў, І.Вазаў, П.Славейкаў, Е.Пелін, Г.Караславаў, Е.Баграна, Б.Райнаў, Й.Радзічкаў, П.Вежынаў, Д.Дзімаў, С.Страціеў, Г.Гаспадінаў (балгарская літаратура);

М.Рэй, Я.Каханоўскі, І.Красіцкі, А.Міцкевіч, Ю.Крашэўскі, С.Жэромскі, Г.Сянкевіч, Э.Ажэшка, Б.Прус, М.Канапніцкая, Л.Стаф, Ч.Мілаш, В.Гамбровіч, В.Шымборская, Е.Анджаеўскі, С.Лем, С.Мрожак, П.Хюлле, В.Такарчук (польская літаратура);

Д.Абрадавіч, П.П.Негаш, В.Караджыч, Б.Радзічэвіч, Л.Косціч, Б.Нушыч, М.Глішыч, М.Црнянскі, Б.Чопіч, М.Лаліч, І.Андрыч, М.Павіч, А.Попавіч, Д.Кавачавіч, Д.Максімавіч, Ц.Космач, В.Попа (сербская літаратура);

Я.Колар, Я.Краль, А.Сладкавіч, Я.Ботта, Я.Калінчак, Св.Гурбан-Ваянскі, М.Кукучын, П.Арсаг-Гвездаслаў, Я.Ясенскі, Ціправа, І.Краска, Л.Навамесці, М.Фігулі, У.Мінач, В.Шыкула, М.Валек, М.Руфус, Д.Татарка (славацкая літаратура);

М.Сматрыцкі, Г.Скаварада, І.Катлярэўскі, Т.Шаўчэнка, П.Мірны, І.Франко, М.Кацюбінскі, В.Стэфанік, Л.Украінка, М.Рыльскі, М.Хвылявы, А.Ганчар, Л.кастэнка, В.Стус, Д.Паўлычка, Ю.Андруховіч (украінская літаратура);

Я.А.Коменскі, К.Г.Маха, Ё.К.Тыл, Б.Немцава, Я.Нэруда, С.Чэх, Ф.Шрамэк, К.Чапек, Я.Гашак, У.Ванчура, М.Кундэра, П.Кагоўт, В.Гавэл, Л.Фукс, Б.Грабал, М.Вівэг, Г.Андранікава, Я.Топаль, А.Баяя (чэшская літаратура).

IV. ИНФАРМАЦЫЙНАЯ ЧАСТКА

СПИС АСНОЎНАЙ ЛІТАРАТУРЫ:

- История литератур западных и южных славян. Т.1-3. М., 1997-2001.
- История литератур Восточной Европы после Второй мировой войны. Т1. М., 1995.
- История литератур Восточной Европы после Второй мировой войны. Т2. М., 2001.
- Кравцов Н.И. Проблемы сравнительного изучения славянских литератур. – М., 1973.
- Липатов. А. В. Славянское Просвещения в общеевропейском контексте // Литература эпохи формирования наций в Центральной и Юго-Восточной Европе: Просвещение. Национальное возрождение. М., 1982
- Лихачов Д. С. Поэтика древнерусской литературы. М., 1971
- Праграмы асноўных і спецыяльных курсаў па гісторыі славянскіх літаратур. Пад рэдакцыяй І.А.Чароты. – Мн.: БДУ, 2000. – 101 с. (Калект.аўт.: Чарота І.А., Хромчанка К.Р., Навойчык П.І. і інш.)
- Пыпин А.Н. Спасович В.Д. Обзор истории славянских литератур. – СПб., 1865.
- Пыпин А.Н. Спасович В.Д. История славянских литератур. – СПб., 1879.
- Славянскія літаратуры: Постаці. Мн., 2003.
- Славянскія літаратуры: Постаці (II). Мн., 2003.
- Славянскія літаратуры: Праблемы развіцця. Зборнік артыкулаў / Пад рэдакцыяй д.ф.н. праф. І.А.Чароты. Мн.: РІВШ БДУ, 2003.
- Славянскія літаратуры: праблемы развіцця –II. Мн., 2007.

СПИС ДАДАТКОВАЙ ЛІТАРАТУРЫ:

Гісторыя балгарскай літаратуры:

- История на българската литература: В 4 т. София, 1962-1976.
- Очерци по история на българската литература след Девети септември 1944 г. Т. 1-2. София, 1990.
- Игов Св. История на българската литература (1878-1944). София, 1990.
- Зарев П. Панорама на българската литература: В 5 т. София, 1966-1976.
- Пенев П. Лекции по история на новата българска литература. В 4 т. София, 1975.
- Речник на българската литература. Т. 1-2. София, 1976-1977.
- Ликова Р. Поезия на 70-те и 80-те години. София, 1994.
- Димов Г. Из историята на българската литературна критика. София, 1972.
- Зарев П. История на българската литературна критика. Т. 1-3. София, 1995-1996.
- Кулумджиев К. Критика и литературна история. София, 1980.
- Ничев Б. Критика и литературен живот. София, 1980.

- Българска литературна критика: Антология. София, 1968.
- Н.Бончев. Литературна критика и публицистика: Избр. София, 1968.
- Каролев С., Благоев Д., Кирков Г., Творчески портрети. София, 1972.
- Райнов Б. Портрети. София, 1975.
- История на българския театър. Т. 1-3. София, 1997-1998
- Неделчев М. Социалното битие на критическите идеал (за Тончо Жечев) // Литературна мисъл. 1979 8.
- Цанев Г. Писатели и проблеми. София, 1965.
- Ликова Р. За някои особености на българската поезия 1923-1944. София, 1962.
- Ликова Р. Българската беллетристика между двете войни. София, 1965.
- Русев П. История на българската литература от Смирненски до наши дни. София, 1957.
- Георгиев Е. Българската литература в общоевропейски контекст. София, 1984.
- Жечев Т. Литература и история. София, 1989.
- Семов М. Българини – познат и непознат. София, 1987.
- Андреев В.Д. История болгарской литературы. М., 1987.
- Андреев В.Д. Пути и проблемы развития прозы в социалистической литературе Болгарии.
- Вопросы болгарской и чехословацкой литератур. М., 1962.
- Гачев Г.Д. Ускоренное развитие литературы (на материале болгарской литературы первой половины 19 века). М., 1964.
- Единство и многообразие: Литературно-художественная критика в НРБ. М., 1979.
- Жечев. Т. Судьба народа – судьба литературы. М., 1987.
- Зарев П. Панорама болгарской литературы в 2-х т. М., 1976.
- Злыднев В.И. Русско-болгарские литературные связи 20 века. М., 1964.
- Карцева З.И. Особенности развития болгарской прозы 60-80-х гг. М., 1990.
- Лилеева И.А. Современная болгарская литература. М., 1961.
- Марков Д.Ф. Из истории болгарской литературы. М., 1973.
- Марков Д.Ф. Болгарская поэзия первой четверти 20 века. М., 1959.
- Марков Д.Ф. Болгарская литература наших дней. М., 1969.
- Ничев Б. Современный болгарский роман: к истории и теории эпического в современной болгарской художественной прозе. М., 1983.
- Очерки истории болгарской литературы 19-20 вв. М., 1959.
- Современная болгарская проза и литературы европейских социалистических стран. М., 1985.
- Современная болгарская беллетристика. София, 1959.
- Пономарева Н.Н. Современная болгарская драматургия. М., 1974.
- Файгелеринт Д.М. Болгарская литература за 50 лет (1918--1968). Калинин.1974.

Історія польської літератури:

- Literatura Polska. Przewodnik encyklopedyczny. –Warszawa, 1983.
- Literatura Polska XX wieku. Przewodnik encyklopedyczny. –Warszawa, 2000.
- Michałowska T. Średniowiecze.—W-wa, 1994.

- Ziomek J. Renesans.—W-wa, 1973.
- Pelc J. Barok – epoka przeciwieństw.—W-wa, 1993.
- Literatura polska: Od średniowiecza do oświecenia.—W-wa, 1988.
- Klimowicz M. Literatura oświecenia.—W-wa, 1988.
- Straszewska M. Romantyzm.—W-wa, 1977.
- Kulczycka-Saloni J., Straszewska M. Romantyzm. Pozytywizm.—W-wa, 1990.
- Markiewicz H. Pozytywizm.—W-wa, 1980.
- Kulczycka-Saloni J., Maciewska I., Makowecki A., Taborski R. Młoda Polska.—W-wa, 1990.
- Wyka K. Młoda Polska.—Kr., 1977.
- Bustachiewicz L. XX-lecie międzywojenne.—W-wa, 1991.
- Burkot St. Proza polska 1945-1980.—Kr., 1989.
- Historia literatury polskiej (2t).—Mn., 1997.
- Адам Міцкевіч і Беларусь.-Мн., 1998.
- Адельгейм И.Е. Польская проза межвоенного двадцатилетия: между Западом и Россией. Феномен психологического языка. Москва. 2000.
- Базилевский А. Виткевич: повесть о вечном безвременье. – Москва, 2000.
- История польской литературы: в 2 т.
ред.коллегия: В.В.Витт, И.С.Миллер, Б.Ф.Стахеев, В.А.Хорев.-М., 1968-1969.
- Богомолова Н.А. Польская романтическая драма.-М., 1996.
- Богомолова Н.А. Польские и русские поэты XX века. – Москва, 1987.
- Вандроўнік далёні, вольнасці змагар: Размова пра вялікага паэта.-Мазыр, 1998.
- Ведина В.П. Польская военная проза.-Киев, 1980.
- Ведина В.П. Послевоенная польская проза.-Киев, 1991.
- Вервес Г.Д. Ярослав Ивашкевич.-М., 1985.
- Витт В.В. Стефан Жеромский.-М., 1961.
- Выка К. Статьи и портреты.-М., 1982.
- Гапава В.І. Зменлівае і спрадвечнае: Вопыт тыпалагічнага даследавання беларускай і польскай "вясковай прозы".-Мн, 1975.
- Гапава В.І. Эліза Ажэшка: Жыццё і творчасць.-Мн., 1969.
- Горский И.К. Адам Мицкевич.-М., 1955.
- Горский И.К. Польский исторический роман и проблема историзма.-М., 1963.
- Горский И.К. Исторический роман Сенкевича.-М., 1966.
- Живов М.С. Юлиан Тувим.-М., 1963.
- Лойка А.А. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура.-Мн., 1959.
- Лойка А.А., Перкін Н.С. Беларуска-польскія літаратурныя ўзаемасувязі ў 19 ст. –Мн, 1963.
- Мальдзіс А.І. На скрыжаванні славянскіх традыцый.-Мн., 1980.
- Мальдзіс А.І. Беларусь у люстэрку мемуарнай літаратуры 18 ст.-Мн., 1982.
- Мархель Ул. Лірнік вясковы.-Мн., 1983.
- Мархель Ул. Крыніцы памяці.-Мн., 1990.
- Мархель Ул. Прысутнасць былога.-Мн., 1997.
- Мірачыцкі Л.П. Светлым ценем Адама Міцкевіча.-Мн., 1994.
- Мусиенко С.Ф. Творчество Зофьи Налковской. - Гродно., 2003.

- Мусиенко С.Ф. Реалистический роман в польской литературе межвоенного двадцатилетия (20-30-е гг. XXв.). -Мн.,1989
- Липатов А.В. Возникновение польского просветительского романа. -М.,1974.
- Липатов А.В. Формирование польского романа и европейская литература. -М.,1977.
- Оболевич В.Б. История польской литературы. -Л.,1960.
- Оболевич В.Б. История польской литературы (Средневековье,Ренессанс). -Л.,1983.
- Пиотровская А.Г. Творческий путь Марии Конопницкой. -М.,1962.
- Пиотровская А.Г. Леон Кручковский. Жизнь и творчество. -М.,1977.
- Польский романтизм и восточно-славянские литературы. -М.,1973.
- Творчество Элизы Ожешко в эстетическом пространстве современности: сборник научных работ / под ред. С.Ф.Мусиенко// – Гродно: ГрГУ, 2011.
- Хорев В.А. Владислав Броневский. -М.,1965.
- Хмяльніцкі М.М. Польская драматургія XX стагоддзя. –Мінск, 2008.
- Цыбенко Е.З. Польский социальный роман 40-70-ых гг. 19 века. -М.,1971.

Гісторыя сербскай літаратуры:

- Беляева Ю.Д. Литературы народов Югославии в России: Восприятие, изучение, оценка. Последняя четверть XIX – начало XX в. – М., 1979.
- Богданов М. Сербская сатирическая проза конца XIX – начала XX века и некоторые вопросы теории сатиры. – М., 1962.
- Война и память. Из опыта советской и югославской литератур. – М.: Наука, 1987.
- Дмитриев П.А., Сафронов Г.И. Из истории русско-югославских литературных и научных связей. – СПб., 1997.
- Заболотский П.Н. Очерки русского влияния в славянских литературах нового времени. 1. Русская история в литературе сербского возрождения. – Варшава, 1908.
- Ильинский Г. Лекции по истории южнославянских литератур. – Харьков, 1908.
- Кулаковский П.А. Начало русской школы у сербов в XVIII веке. Очерк из истории русского влияния на югославянскую литературу. – СПб., 1903.
- Литературы славянских и балканских народов конца XIX – начала XX веков. Реализм и другие течения. Сб-к. – М., 1976.
- Мещеряков с. Н. Сербская литература второй половины XII – XIX вв.: Краткий очерк истории: Учеб. пособие. – М., 2004.
- Мовы ўсяго жывога: Сербскія народныя казкі / Уклад., прадм., пераклад І. Чароты. – Мн., 2007.
- Па камянях, як па зорах. Выбраныя старонкі сучаснай югаслаўскай паэзіі. Прадмова, даведкі і пераклад Н.Гілевіча. – Мінск, 1981.
- Песни южных славян. – М., 1976.
- Петров Н. Исторический взгляд на взаимные отношения между сербами и русскими в образовании и литературе. – Киев, 1876.
- Попович П. Обзор истории сербской литературы. – СПб., 1912.

- Поэзия социалистических стран Европы: Из поэзии Югославии / Сост. и примечания Б. Шуплецова. – М., 1976.
- Путилов Б.Н. Русский и южнославянский героический эпос. Сравнительно-типологическое исследование. – М., 1971.
- Радволина И.М. У одного костра: Портреты югославских писателей. – М., 1977.
- Роман в современных южных и западных славянских литературах: Сб-к / Под ред. Н.И.Кравцова, Е.З.Цыбенко. – М., 1973.
- Сербская литература // Зарубежная литература средних веков. Учебное пособие. – М., 1975.
- Сербская паэзія. Уклад.: М.Джэркавіч, І.Чарота. – Мінск, 1989.
- Сербские народные песни и сказки из собрания Вука Стефановича Караджича / Составл., предисловие и примечания Ю. Смирнова. – М., 1987.
- Сербский эпос. Составление, вступ. ст. и комментарии Н.И.Кравцова. Т.1-2. – М., 1960.
- Скерлић Ј.Историја нове српске књижевности. – Београд, 1912, 1914.
- Сперанский М.Н. Деление истории русской литературы на периоды и влияние русской литературы на югославянскую. – Варшава, 1896.
- Српска књижевност. Антологија текстова. Избор проф. др Иван А. Чарота. Књ. I-V. – Мн., 2002 -2007.
- Степович А. Очерки истории сербохорватской литературы. – Киев, 1899.
- Творонович Г.П. Нравственный мир героя: Белорусская и югославская военная проза 60--70-х гг. – Мн., 1986.
- Ці страшны страх. Казкі народаў Югаславіі / Перакл.: Н.Гілевіч. – Мінск, 1970.
- Чарота І.А., Трус М.В. Югаславіянскія літаратуры. Вучэбны дапаможнік. – Мн., 1999.
- Шешкен А.Г. Русская и югославянские литературы в свете компаративистики. – М., 2003.
- Эпос сербского народа / Издание подготовил И.Н. Голенищев-Кутузов. – М., 1963.
- Югаслаўскія аповяданні / Уклад., прадмова і даведкі: Ц.Ачымавіч. – Мінск, 1975.
- Яковлева Н.Б. Современный роман Югославии. – М., 1980.
- Deretić Jovan. Kratka istorija srpske književnosti. – Beograd, 1987.
- Jugoslovenski književni leksikon. Drugo dop. izdanje. – Novi Sad, 1984.

Гісторыя славацкай літаратуры:

- Dejiny filozofického myslenia na Slovensku. Bratislava, 1987.
- Dejiny Slovenska. I — H. Bratislava, 1987.
- Dejiny slovenskej literatúry. Zv. I — III. Bratislava, 1958, 1960, 1965.
- Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1960.
- Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1984— 1985.
- Dejiny slovenskej literatúry. Zv. I — 11. Bratislava, 1987.
- Kapitoly z dejín slovenského divadla. I. Bratislava, 1967.

- Slovensko IV (Kultúra). Bratislava, 1975.
 Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry. Od stredoveku po súčasnosť. Bratislava, 1988.
 “История словацкой литературы”. М., 1970.
 Культура народов Центральной и Юго-Восточной Европы в эпоху Просвещения. М., 1988.
 Людовит Штур и его время. М., 1992
 Мыльников А.С. Павел Шафарик—выдающийся ученый-славист. М.-Л., 1963.
 На рубеже веков. М., 1989.
 Павол Йозеф Шафарик (к 200-летию со дня рождения). М., 1995.
 Порочкина И.М. Л.Н.Толстой и славянские литературы. Литературно-эстетические и социально-философские взаимосвязи второй половины 19-начала 20 в. Л., 1983.
 Ян Коллар – поэт, патриот, гуманист. М., 1993.
 Черевка В. Проблемы словацко-советских литературных связей 20-30-х гг. (по страницам ж.”ДАВ”) .М., 1972.
 Кишкин Л. Словацко-русские литературные контакты в 19 веке: разыскания, исследования, сообщения. М., 1990.
 Рокина Г.В. Ян Коллар и Россия: исторические идеи славянской взаимности в российском обществе первой половины 19 века. Йошкар-Ола.1998.

Гісторыя ўкраінскай літаратуры:

- Бабышкин О. Леся Украинка. М., 1970.
 Иванов Л. Михаил Коцюбинский. Критико-биографический очерк. М., 1956.
 Ивакин Ю.А. Сатира Шевченко. М., 1964.
 История украинской литературы. Т.1. Дооктябрьская литература. К., 1954.
 История украинской советской литературы. К., 1956.
 Кабржыцкая Т. В., Навойчык П. І., Рагойша У. В. Украінская літаратура, Вучэбны дапаможнік. Хрэстаматыя: У 5-ці ч. Ч. 1, 2. Выд другое, дапоўненае і дапрацаванае – Мінск, 2009.
 Кабржыцкая Т. В., Рагойша У. В. Каардынаты культурна-асветнага жыцця Украіны XVII – першай паловы XVIII ст. Славянскія літаратуры: Праблемы развіцця – II: Зборнік артыкулаў. – Мінск, 2007.
 Кабржыцкая Т. В., Рагойша У. В. Лёс і творчасць «мяцежнага камунара» (Мікола Хвылявы) // Славянскія літаратуры: Постаці (II). Зборнік артыкулаў. – Мінск, 2003.
 Кабржыцкая Т. Дзве Радзімы – Украіна і Беларусь – пад міратворчымі крыламі буслоў. Мінск, 2011.
 Кабржыцкая Т.В., Хмяльніцкі М.М., Дзюкава Э.Ю. Фальклор і літаратура: феномен беларуска-польска-ўкраінскага сумежжа. Мінск., 2011.
 Кобылецкий Ю. Иван Франко. Очерк жизни и творчества. М., 1960.
 Колесник П. Иван Франко. Литературный портрет. К., 1964.
 Костенко А.И. Леся Украинка. М., 1971.

- Навойчык П. І. «Нам пара для Украіны жыць» (Іван Франко) // Славянскія літаратуры: Постаці (1). Зборнік артыкулаў. – Мінск, 2003.
- Нарысы беларуска-ўкраінскіх літаратурных сувязей: культурна-гістарычныя і літаратуразнаўчыя аспекты праблемы Мінск, 2002.
- Охрименко П.П., Пильгук И.И., Шлапак Д.Я. История украинской литературы. Пособие по литературе народов СССР для студентов-филологов. М., 1970.
- Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн., 1964.
- Хинкулов Л. Тарас Шевченко. Биография. М., 1960.
- Шагинян М. Тарас Шевченко. К., 1970.

Гісторыя чэшскай літаратуры:

- Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 1998.
- Čeští spisovatele 20 století: Slovníková příručka. Praha, 1985.
- Čítanka českého myšlení o literatuře. Praha, 1976.
- Dějiny české literatury. Sv.4. Praha, 1995.
- Dějiny české literatury. Praha, 1959-60.
- Dějiny českého divadla. Praha, 1977.
- Hrabák J, Jeřábek D, Tichá Z. Průvodce po dějinách české literatury. Praha, 1984.
- Lexikon české literatury: Osobnosti, díla, instituce. Praha, 1985, t.1; 1993, t.2.
- Novák A. Dějiny českého písemnictví. Praha, 1994.
- Panorama české literatury. Olomouc, 1994.
- Palevka I., Pospišil J. Slovník epoch, směrů, skupin a manifestu. Brno, 1993.
- Přehledné dějiny literatury. Dějiny české a slovenské literatury s přehledem vývojových tendencí světové literatury do první světové války. Praha, 1992.
- Slovník básnických knih: Díla české poezie od obrození do roku 1945. Praha, 1990.
- Slovník českých spisovatelů. Praha, 1964.
- Slovník českých spisovatelů. Praha, 2000.
- Бернштейн И. Творческий путь Марии Пуймановой. М., 1961.
- Бернштейн И. Карел Чапек. Творческий путь. М., 1969.
- Будагова Л.Н. Витезслав Незвал. Очерк жизни и творчества. М., 1957.
- Бурианек Ф. Современная чешская литература. Заметки о чешской поэзии, прозе, драматургии. М., 1962.
- Вацлав Гавел: литературный портрет. М., 1992.
- Витезслав Незвал. Библиографический указатель. М., 1967.
- Волков А.Р. Драматургія Карела Чапека. Львів, 1972.
- Инов И. Судьба и муза В.Незвала: по страницам воспоминаний, дневников, писем, рукописей. М., 1990.
- Иржи Волькер: библиографический указатель. М., 1980.
- Вострыква А.У.Сучасная чэшская літаратура. Вернутыя імёны. Мн., 2005.
- Вострыква А.У.Чэшская літаратура памежжа XIX-XX стагоддзяў. Мн., 2008.
- Карел Чапек в воспоминаниях современников. М., 1990.
- Копыстьянская Н.Ф. Иван Ольбрахт – человек, писатель, публицист. Львов, 1991.
- Кузнецова Р.Р. Роман 70-х гг. в Чехословакии. М., 1980.

- Кузнецова Р.Р. Роман 70-80-х гг. в Чехословакии. М., 1988.
- Кузнецова Р.Р. Чешский межвоенный роман: эволюция жанра и стиля.
- Кузнецова Р.Р. Мария Майерова. Жизнь и творчество. М., 1982.
- Малевиц О.М. Владислав Ванчура: критико-биографический очерк. Л., 1973.
- Малевиц О.М. Карел Чапек: критико-биографический очерк. М., 1989.
- Никольский С.В. Две эпохи чешской литературы. М., 1981.
- Никольский С.В. Карел Чапек: 100 лет со дня рождения. М., 1990.
- Никольский С.В. Карел Чапек – фантаст и сатирик. М., 1973.
- Никольский С.В. роман Карела Чапека «Война с саламандрами». М., 1968.
- Никольский С.В. История образа швейка: Новое о Ярославе Гашеке и его герое. М., 1997.
- Очерки истории чешской литературы XIX-XX веков. М., 1963.
- Политика и поэтика. М., 2000.
- Поэзия западных славян и их соседей: развитие поэтических жанров и образов. М., 1996.
- Филипчикова Р.М. Творчество Владислава Ванчуры: Искусство синтеза и контрапункта. М., 1999.
- Чешский роман XX века и пути реализма в европейских литературах. М., 1979.
- Шаблю́ская І. Паэтыка чэшскага рамана XX стагоддзя. Мн., 1995.
- Шаблю́ская І. Сусветная літаратура ў беларускай прасторы. Мн., 2007.
- Шерлаимова С.А. Литература “Пражской весны”: до и после. М., 2002.
- Шерлаимова С.А. Витезслав незвал. М., 1968.
- Шерлаимова С.А. Иржи Волькер и новые пути чешской поэзии XX века. М., 1965.
- Шерлаимова С.А. Чешская поэзия XX века: 20-30-е гг. М., 1973.
- Шубин Г.Г. Ярослав Гашек. М., 1982.

Крытэрыі ацэнкі ведаў і кампетэнтнасці студэнтаў па 10- бальнай шкале

10 балаў—дзесяць:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы, а таксама па асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), стылёва граматычныя, лагічна правільныя адказы на пытанні;

бездакорнае валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне эфектыўна выкарыстоўваць яго пры пастаноўцы і рашэнні навуковых і прафесійных задач;

выражаная здольнасць самастойна і творча рашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі;

поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбнай дысцыпліне і даваць ім крытычную ацэнку, выкарыстоўваць навуковыя дасягненні іншых дысцыплін;

творчая самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, актыўны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

9 балаў—дзесяць:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), стылёва граматычныя, лагічна правільныя адказы на пытанні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне эфектыўна выкарыстоўваць яго пры пастаноўцы і рашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна і творча рашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі;

поўнае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбнай дысцыпліне і даваць ім крытычную ацэнку;

самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

8 балаў—восем:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, стылёва граматычныя, лагічна правільныя адказы на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны (метадамі комплекснага аналізу, тэхнікай інфармацыйных тэхналогій), уменне выкарыстоўваць яго пры пастаноўцы і рашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна рашаць складаныя праблемы ў межах вучэбнай праграмы;

засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбнай дысцыпліне і даваць ім крытычную ацэнку з пазіцыяй дзяржаўнай ідэалогіі (па дысцыплінах сацыяльна-гуманітарнага цыклу);

актыўная самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, сістэматычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

7 балаў—сем:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), лінгвістычна і лагічна правільныя адказы на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне выкарыстоўваць яго пры пастаноўцы і рашэнні навуковых і прафесійных задач; засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбнай дысцыпліне і даваць ім крытычную ацэнку;

самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, удзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

6 балаў—шэсць:

дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы; выкарыстанне неабходнай навуковай тэрміналогіі, стылёва граматычна і лагічна правільныя адказы на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне выкарыстоўваць яго пры пастаноўцы і рашэнні навуковых і прафесійных задач; здольнасць самастойна прымаць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбнай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

актыўная самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, перыядычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

5 балаў—пяць:

дастатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, стылёва граматычна і лагічна правільныя адказы на пытанні, уменне рабіць высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне выкарыстоўваць яго пры рашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна прымаць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбнай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, перыядычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

4 балы—чатыры, залічана:

дастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту;
 выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, стылёва граматычныя і лагічныя правільныя адказы на пытанні, уменне рабіць высновы без сутнасных памылак;
 валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне выкарыстоўваць яго пры рашэнні стандартных (тыпавых) задач;
 уменне пад кіраўніцтвам выкладчыка рашаць стандартныя (тыпавыя) задачы;
 засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны;
 уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбнай дысцыпліне і даваць ім ацэнку;
 работа пад кіраўніцтвам выкладчыка на практычных, лабараторных занятках, дапушчальны ўзровень культуры выканання заданняў.

3 балы—тры, не залічана:

недастаткова поўны аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту;
 веданне часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны;
 выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, адказ на пытанні са значнымі лінгвістычнымі і лагічнымі памылкамі;
 слабае валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, некампетэнтнасць у рашэнні стандартных (тыпавых) задач;
 няздольнасць арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбнай дысцыпліне;
 пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

2 балы—два, не залічана:

фрагментарныя веды ў межах адукацыйнага стандарту;
 веданне асобных літаратурных крыніц, рэкамендаваных вучэбнай праграмай дысцыпліны;
 няздольнасць выкарыстоўваць навуковую тэрміналогію дысцыпліны, прысутнасць у адказе грубых стылёвых і лагічных памылак;
 пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

1 бал—адзін, не залічана:

адсутнасць ведаў і кампетэнцыі ў межах адукацыйнага стандарту альбо адмаўленне ад адказу.

Рэкамендаваныя сродкі дыягностыкі для кантроля якасці адукацыі па дысцыпліне:

Для кантроля якасці адукацыі выкарыстоўваюцца наступныя сродкі дыягностыкі:

- тэсты па асобных раздзелах дысцыпліны і дысцыпліне ў цэлым;
- пісьмовыя кантрольныя работы;
- вуснае апытанне падчас заняткаў;
- напісанне рэфератаў па асобных раздзелах дысцыпліны;
- выступленні студэнтаў на семінарах па распрацаваных імі тэмах;
- абарона курсавых работ;
- абарона справаздач па вытворчых практыках;
- пісьмовы экзамен;
- вусны экзамен;
- абарона дыпломнай работы.